

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اللهم صل على محمد وآل محمد وعجل فرجهم والعن عدوهم اجمعين

معرفی مناسبت های ایام غدیریہ
۱۰ تا ۲۵ ذی الحجۃ

قربانِ غدیریہ

۱۵ روز شاد آسمانے

سید صادق میرشفیعی
با مقدمہ استاد حبیب اللہ فرحزاد

ماه ولایت

سرشناسه	: میر شفیعی، سید صادق.
عنوان	: ماه ولایت «آشنایی با ایام غدیریہ در پانزده روز شاد آسمانی، دهم تا بیست و پنجم ماه ذی الحجہ».
تکرار نام پدیدآورنده	: سید صادق میرشفیعی.
مشخصات نشر	: قم: طوبای محبت، ۱۳۹۷
مشخصات ناشر	: ۱۰۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۵۵-۴ ISBN
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
یادداشت	: عنوان دیگر: آشنایی با ایام غدیریہ در پانزده روز شاد آسمانی، دهم تا بیست و پنجم ماه ذی الحجہ.
موضوع	: یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: غدیر خم.
موضوع	: غدیر خم - احادیث.
موضوع	: علی بن ابی طالب، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق اہلبیت خلافت.
ردہ بندی کنگرہ	: ۱۳۹۷ م ۲ / ۹ م / ۵۴ / ۲۳۳ BP
ردہ بندی دینی	: ۳۹۷ / ۴۵۲
شماره بزرگ	: ۳۸۷۷۱۷۲

ماه ولایت

آشنایی با ایام غدیریہ در پانزده روز شاد آسمانی

مؤلف: حجت الاسلام سید صادق میرشفیعی

انتشارات: طوبای محبت

تیراژ: ۱۰۰۰۰ نسخه

چاپخانه: طه / نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

گرافیک و صفحه آرائی: زیبا کتاب

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۵۵-۴

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

ستاد احیای ایام امام و ولایت (غدیریہ)

۰۹۱۳۷۵۹۶۹۴۳ - ۰۹۱۳۰۰۹۳۰۰۲

انتشارات طوبای محبت

۰۹۱۳۲۵۳۴۹۶۶۷ - ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۶۶

فروشگاه کتاب سمت خدا

۰۲۵-۳۷۷۴۳۷۰۵

|*|

فهرست مطالب

- مقدمه ۷
- سدّ الابواب ۱۱
- نکات حدیث سدّ الابواب ۱۲
- سایر مناسبت‌های نهم ذی الحجه ۱۴
- روز عرفه ۱۴
- ابلاغ آیات براءت در عید قربان ۱۵
- حدیث ثقلین ۱۹
- نکات حدیث ثقلین ۲۰
- عید قربان ۲۳
- تجلی نور خداوند بر حضرت موسی علیه السلام ۲۳
- حضرت موسی علیه السلام و دریافت لوح‌های تورات ۲۴
- سپردن امانت‌ها به حضرت علی علیه السلام ۲۷

۳۱..... **إعلان عمومی لقب امیرالمؤمنین برای علی علیه السلام**

۳۳..... افشای صحیفه ملعونه

۳۵..... **بخشش فدک**

۳۷..... مناسبت دیگر ۱۴ ذی الحجه

۳۷..... شق القمر

۳۹..... **ولادت امام هادی علیه السلام**

۳۹..... اینک، چند فراز اعتقادی از زیارت جامعه

۴۳..... **نازل شدن آیه محبت**

۴۴..... نکات آیه محبت

۴۷..... **نازل شدن آیه تبلیغ**

۴۹..... شأن نزول

۵۰..... زوال دولت ننگین بنی امیه

۵۱..... **حماسه جاوید غدیر**

۵۲..... نکات روایت غدیر

۵۵..... **غدیر و اکمال دین**

بیعت گرفتن از مردم برای استمرار امامت از غدیر تا

ظهور.....

- حدیث منزلت ۶۱
- آداب مهم روز عید غدیر خم ۶۳
- آمدن عذاب الهی بر منکر غدیر ۶۷
- عید ادیان آسمانی ۷۱
- آغاز حکومت ظاهری امیرالمومنین علیه السلام ۷۳
- نجات کشتی نوح علیه السلام و توجه به حدیث سفینه ۷۳
- ازدواج نور با نور ۷۴
- میلاد امام موسی بن جعفر علیه السلام ۷۵
- نازل شدن آیه اولی الامر ۷۷
- نکات آیه اولوالامر: ۷۸
- واقعه هَرشِی و توطئه ترور پیامبر صلی الله علیه و آله ۸۱
- نازل شدن آیه ولایت ۸۳
- نازل شدن آیه مباحله ۸۷
- حدیث کساء ۹۱
- نازل شدن آیه تطهیر ۹۳
- نازل شدن سوره «هل أتى» ۹۵
- پرسشنامه ۹۹

| * |

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي جعل تمام نعمته و كمال
دينه بولاية مولانا اميرالمومنين و أئمة
المعصومين عليهم السلام و صلى الله على محمد
و اله الطاهرين واللعن على اعدائهم الى
يوم الدين.

محضر شريف شما دوستان وهمه ارادتمندان اهل
بيت عليهم السلام عرض سلام و ارادت داريم و از شما براي بهره
مندی از سفره با برکت ولايت دعوت می‌کنيم سفره بابرکتی
که متاعش توشه راه همه انبياء الهی بوده و عمرخویش را
برسر آن صرف نموده‌اند چنانکه شب معراج، وقتی خاتم
رسولان از آنان پرسیدند «عَلَى مَاذَا بُعِثْتُمْ» برای چه مبعوث
شده‌اید؟ همه در جواب گفتند: «عَلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
و رسالتك و ولاية علي بن ابي طالب عليه السلام» بر محور توحيد الهی و
رسالت شما و ولايت علی بن ابيطالب عليه السلام!

آری ایام سعادت فرجام غدیریه (از ۱۰ تا ۲۵ ذی حجه) فرصتی طلایی است برای آنان که خود را در نسیم رحمتِ «رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا» قرار میدهند، و لبیک گوی ندای آسمانی پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در خطبه غدیریه هستند که فرمود: «فَلْيُبَلِّغِ الْحَاضِرُ الْغَائِبَ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ» حاضرین به غائبین و پدران به فرزندان تا قیامت پیام غدیر را برسانند!

و دست تقدیر الهی در گلستان پر طراوت ماه ذی الحجة چه زیبا گلهای ولایت را به ردیف و نظم چیده است و چه خوش منظری فراروی حق جویان فراهم ساخته! چرا که این ایام برای سرور عالمیان و پیشوای متقیان حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام ایام دریافتِ مدال‌های افتخاری است که یکی پس از دیگری از طرفِ خدای متعال برای او آمده است! از سدّ الابواب گرفته تا حدیث ثقلین، خاتم بخشی، آیه تطهیر، آیه ولایت، آیه مباهله و سوره هل ائی که هر یک از اینها جزء بزرگترین استدلال‌های شیعه در اثبات حقانیت مولی علی عَلَيْهِ السَّلَام و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام می‌باشند!

پس بیائیم هر یک به قدر توان در این ۱۵ روز شاد آسمانی دست گروهی را گرفته و در گلشن معارف آل الله عَلَيْهِمُ السَّلَام سیر دهیم و کویر تشنه دل‌هایشان را به زلال ولایت سیراب سازیم و با برپایی مجالس جشن و معرفتی این مناسبت‌ها و شرح و بیان این آیات در منابر و برگزاری شب شعر و مسابقات و براه انداختن کاروان‌های ولایت و اطعام در روز و شب غدیر و با

استفاده از فرصتهای مختلف تبلیغی در فضاهای مجازی و حقیقی در دفاع از صاحبان غدیر سهیم شویم.

آری هر که هر چه در توان دارد به یاری صاحب غدیر، بپاخیزد تا دعای سید المرسلین صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شامل حال او گردد که به درگاه خداوند عرضه داشت «اللهم انصر من نصره واخذل من خذله» البته که دعای آن عزیز به درگاه خداوند مقبول و مستجاب است. این اثر به منظور معرفی مناسبت‌های ایام غدیریه توسط صدیق ارجمند جناب حجة الإسلام و المسلمین استاد سید صادق میرشفیعی بطور مختصر و مفید و دقیق نگاشته شده است.

امید است با مطالعه و نشر هر چه بیشتر این کتاب و آشنائی با مناسبت‌های ولائی زمینه و انگیزه خدمت بیشتر در آستان مقدس امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام و بهره‌مندی از این ایام خجسته برای همه ما فراهم شود.

اللهم وفقنا لما تحب وترضى

حبیب الله فرحزاد

قم المقدسة

سدّ الابواب

یکی از وقایعی که به صورت قطعی و متواتر توسط علماء شیعه و سنی نقل شده است^۱، ماجرای «سدّ الابواب» است. مرحوم علامه مجلسی وقوع آن را در نهم ذی الحجّه دانسته است.

در زمان رسول خدا ﷺ وقتی که مسجد النبی ساخته شد، عده‌ای از اصحاب و بنی‌هاشم خانه‌های خود را به گونه‌ای قرار دادند که یکی از درهای آن به داخل مسجد باز می‌شد تا بتوانند سریع‌تر به مسجد وارد شوند اما گاهی افراد بدون طهارت وارد مسجد می‌شدند و این دور از ادب بود. روز نهم ذی الحجّه بود که پیامبر اکرم ﷺ امر فرمودند: همه اصحاب در خانه‌های خود را به سمت مسجد ببندند و دیوار بکشند، غیر از در خانه خودش و در خانه حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ که اجازه دادند باز بماند. {سُدّوا هذه الأبواب إلا باب علي} ^۲ عباس عموی پیامبر و دیگران نزد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمده و گفتند: ای رسول خدا، چرا علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را به مسجد وارد کرده و

۱. مسند احمد حنبل: ج ۱، ص ۲۸۵.

۲. مستدرک حاکم نیشابوری: ج ۳، ص ۱۳۵.

ما را خارج نمودید؟!

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: این کار به امر خدا بوده و باید همه تسلیم امر خدا باشید. این جبرئیل است که از طرف خدا به من امر کرده علی عَلِيٌّ را در مسجد ساکن کنم و شما را خارج نمایم! {قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَإِنِّي أَمَرْتُ بِسَدِّ هَذِهِ الْأَبْوَابِ غَيْرَ بَابِ عَلِيٍّ... وَاللَّهِ مَا سَدَدْتُ شَيْئًا وَلَا فَتَحْتُهُ وَلَكِنْ أَمَرْتُ بِشَيْءٍ فَاتَّبَعْتُهُ»}. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: من (از سوی خدا) امر شدم به بستن این درها، غیر از درِ خانه علی عَلِيٌّ... به خدا قسم من (به رأی خودم) نه دری را بسته‌ام و نه دری را گشوده‌ام بلکه به کاری امر شدم و از آن پیروی کردم.

بعضی از اصحاب تقاضا کردند که حتی روزنه‌ای از منزلشان به سمت مسجد باز بگذارند. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجازه ندادند و فرمودند: خدای متعال اجازه چنین کاری را به من نداده است! ابن شهر آشوب این خبر را از حدود سی نفر از اصحاب نقل کرده است.

نکات حدیث سدّ الابواب

۱- در این ماجرا خداوند بین پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و حضرت امیرالمؤمنین علی عَلِيٌّ و ذریّه اش تفاوتی قائل نشده است. و آنان مانند خود پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حق دارند در هر شرایطی وارد مسجد بشوند و درب خانه آنان رو به مسجد باز باشد.

۲- پیامبر اکرم فرمودند: {إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمْرَهُمْ بِسَدِّ الْأَبْوَابِ وَاسْتِثْنَى مِنْهُمْ رَسُولَهُ وَأَنْتُمْ نَفْسُ رَسُولِ اللَّهِ} یعنی مسلماً خدای متعال این مردم را فرمان داد تا درب‌های خانه هارا به سوی مسجد ببندند و از این حکم استثنا کرده رسولش را و شما (اهل بیت من) نفس و جان رسول خدا هستید و این حکم برای شما نیست.^۱

۳- پیامبر ﷺ در ادامه فرمودند: این ماجرا شبیه ماجرای حضرت موسی و هارون علیهما السلام است که موسی علیهما السلام مأمور شد مسجدی بسازد که هیچ‌کس جز هارون علیهما السلام و ذریّه‌اش در آن بیتوته نکنند.^۲

۴- خداوند به روشنی نشان داد که اهل بیت علیهم السلام با دیگران مقایسه نمی‌شوند. (لا يِقَاسُ بِأَلِ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ اِحِد) یعنی احدی از این امت با خاندان پیامبر مقایسه نمی‌شوند. این فضیلت دلیل بر شباهت تام پیامبر ﷺ و علی علیهما السلام است، و دلیل بر افضلیت آن حضرت نسبت به بقیه اصحاب است، و طهارت و عصمت ایشان را می‌رساند.^۳

۵- خدای متعال خواسته تمام درها بسته شوند و تنها این در باز بماند تا پیام دهد تنها دری که به سوی خدا و دین خدا برای امت قرار داده شده در خانه اهل بیت علیهم السلام است (باب)

۱. بحار الأنوار: ج ۳۹، ص ۲۳.

۲. خصال: ج ۲، ص ۵۵۹.

۳. نهج البلاغه: خطبه ۲.

۴. مناقب ال ابی طالب: ج ۲.

اللَّهُ الَّذِي مِنْهُ يُوقِي) یعنی این تنها دریست که به سوی خدا باز است و از این راه می شود به خدا و دین خدا راه یافت!

سایر مناسبت‌های نهم ذی الحجه

*معراج پیامبر خدا ﷺ

مرحوم مجلسی در بحار نقل کرده که معراج پیامبر خدا ﷺ در روز نهم ذی الحجه بوده " و پیامبر اکرم ﷺ فرمودند هر بار من به معراج مشرف شدم خدای متعال بیش از هر چیزی مرا به ولایت علی بن ابی طالب سفارش کرد و برای او سلام فرستاد.^۲

لازم به ذکر است امام صادق ع فرمودند پیامبر اکرم ﷺ بیش از ۱۲۰ مرتبه به معراج مشرف شده‌اند و هر بار خدای متعال او را به ولایت علی بن ابی طالب ع و پیشوایان دیگر سفارش فرموده بیش از آن که به واجبات سفارش کند.^۳

روز عرفه

روز عرفه از اعیاد مهم مسلمانان است که به فرموده امام سجاد ع خداوند به این روز شرافت و کرامت و عظمت و برای بندگانش رحمت و عفو و عطا و تفضل فراوان قرار داده است.^۴

۱. زیارت جامعه کبیره: مفاتیح.

۲. بحار الأنوار: ج ۹۵، ص ۱۸۸.

۳. بصائر الدرجات: ج ۱، ص ۹۷.

۴. صحیفه سجاده: دعای عرفه.

| ۲ |

ابلاغ آیات برائت در عید قربان

یک سال پس از فتح مکه در ذی حجه سال نهم هجری آیات نخست سوره‌ی برائت نازل شد و مشرکین را بین دو امر مخیر کرد: یا اسلام بیاورند و یا این که از مکه و مراسم حج خارج شوند!

اما این پیام توحیدی و بیانیّه تطهیر شدن مکه از لوث وجود کفار و مشرکین را چه کسی ابلاغ کند؟

برخی پیشنهاد دادند ابوبکر برای رساندن این آیات به مکه مناسب است؛ چون در جنگ‌ها هیچ مشرکی از دست اوزخمی بر نداشته و مشرکان مکه از او کینه‌ای ندارند!

رسول اکرم ﷺ ابوبکر را فراخواند و آیات اول سوره برائت را به او سپرد و فرمان داد تا به مکه برود و این آیات را برای شرکت‌کنندگان در مراسم حج قرائت کند.

اما چیزی نگذشت که جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسید و عرض کرد:

يا مُحَمَّد! إِنَّهُ لَا يُؤَدِّي عَنْكَ إِلَّا أَنْتَ أَوْ رَجُلٍ مِنْكَ؛ ای محمد! کار (رسالت) تو را یا خودت باید انجام

بدهی و یا کسی که از تو باشد! (یعنی مانند خودت باشد). و پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُبَلِّغَ هَذَا إِلَّا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِی» احدی سزاوار نیست که این آیات را ابلاغ کند مگر مردی از اهل خودم!

بلافاصله رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علی عَلِيٌّ را برای ابلاغ آیات برائت به سوی مکه اعزام کرد. حضرت علی عَلِيٌّ به امر پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در بین راه مکه آن آیات را از ابوبکر گرفت و در موسم حج شرکت کرد و با شجاعت و صلابت در میان مشرکین ایستاد و چندین بار و در روزهای متوالی آن آیات را با صدای بلند قرائت کرد. و ابوبکر از میان راه به مدینه بازگشت^۲ این جریان در روز دهم ماه ذی الحججه اتفاق افتاده است و امیرالمؤمنین عَلِيٌّ در روزهای ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ ذی الحججه نیز همان آیات سوره برائت که معنایش برائت و بیزارى خدا و رسول خدا از مشرکین بود را در جمع مشرکین و کفار و همه شرکت کنندگان در مراسم حج قرائت نمودند. حضرت علی عَلِيٌّ جریان ابلاغ آیات سوره برائت را چنین نقل فرمودند: هنگامی که به مکه آمدم تا آیات سوره برائت را بر مشرکین بخوانم، هیچ کس در مکه نبود، مگر آن که

۱. سنن ترمذی: ج ۲، ص ۱۸۳.

۲. خصال: ج ۲، ص ۱۲۸.

دوست داشت مرا تکه تکه کند و هر تکه‌ای از بدن مرا بر سر کوهی بگذارد! حتی اگر در این راه جان و مال و خاندانش را نابود سازد! (در چنین شرایط خطرناکی آیات را ابلاغ کردم) پس از آن که مأموریتم را انجام دادم، همگی با تهدید پاسخ مراد دادند و زن و مرد آنان به من اظهار دشمنی و کینه توزی می‌کردند، اما من با پایداری پاسخ آنان را دادم! ...

نکات این حدیث

۱- حضرت علی علیه السلام در تمام عمرش یک لحظه هم بت پرستی نکرده و مشرک نبوده بلکه موحد متولد شده است و با تمام مشرکین مخالفت و مبارزه کرده و اینک خدا و رسول خدا او را به حق انتخاب نمودند تا فریاد برائت از مشرکین را در مکه بلند کند. اما کسانی که سالهای زیادی خود مشرک و بت پرست بودند قهراً شایسته این کار نبودند!

۲- وانگهی علی علیه السلام بحکم آیه مباحله نفس و جان پیامبر است که می‌تواند کار او را به عهده گرفته به انجام برساند. چنانکه برای هجرت از مکه نیز پیامبر اکرم او را به جای خود قرار داد تا به همه وعده‌هایش وفا کند، امانت‌ها را برساند و اهل و عیال حضرت را به مدینه ببرد!

۳- حضرت علی علیه السلام بحکم آیه «فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي» (هرکس

از من پیروی کند از من است) چون پیرو واقعی پیامبر صلی الله علیه و آله است از اوست و می‌تواند کار آن حضرت را انجام دهد!

۴- احمد بن حنبل نقل کرده که پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: «عَلِيٌّ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَلَا يُؤَدِّي عَنِّي إِلَّا أَنَا أَوْ عَلِيٌّ» علی از من است و من از علی هستم و کسی از جانب من نمیتوان حق را اداء کند جز خودم، یا علی علیه السلام^۱.

| ۳ |

حدیث ثقلین

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مکرّر در مکان‌ها و زمان‌های مختلف با بیان گوناگون، حدیث ثقلین را مطرح نمودند یکی از مهمترین آن‌ها در سفر حج و روز عید قربان و روز عید غدیر سال دهم هجرت یعنی سالِ حجة البلاغ است و بسیاری از اصحاب آن را نقل کرده‌اند.^۱

این حدیث شریف به اندازه‌ای راوی و سند دارد که به هیچ وجه قابل انکار نیست! همهٔ مسلمین این حدیث را بطور متواتر نقل کرده‌اند.

از جمله پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در "مسجد خیف" در ضمن خطبه‌ای حدیث ثقلین را مطرح فرمودند. و در سرزمینِ منا نیز این حدیث توسط آن حضرت تکرار شده است. در یک سند متن حدیث این گونه است:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا؛ كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي؛ فَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ (فَلَا تُقَدِّمُوهُمَا

۱. فضائل الصحابه: حدیث ۴۵.

فَتَهْلِكُوا؛ ای مردم من از بین شما خواهم رفت و برای شما دو گوهر گران بها باقی خواهم گذاشت که اگر به آن دو چنگ بزنید و آن‌ها را رها نکنید، هرگز گمراه نخواهید شد، یکی قرآن و دیگری عترت من، یعنی اهل بیت من است. بدانید که آن دو، تا قیامت از هم جدا نخواهند شد تا در کنار حوض کوثر ملاقات کنند (پس بر آن‌ها سبقت نگیرید که هلاک خواهید شد).^۱

نکات حدیث ثقلین

۱. همان‌گونه که تبعیت از قرآن واجب است، تمسک به اهل بیت علیهم‌السلام و تبعیت از آن بزرگواران واجب است.
۲. شعار «حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ؛ کتاب خدا ما را بس است!» خلاف سخن پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و سبب گمراهی می‌شود، چون که قرآن بدون اهل بیت علیهم‌السلام؛ قرآن منهای قرآن است و اهل بیت منهای قرآن در حقیقت اهلبیت منهای اهل بیت است.
۳. جدا شدن از اهل بیت علیهم‌السلام همان جدا شدن از قرآن و موجب ضلالت است، حتی اگر یک لحظه باشد، و تمسک به آن‌ها موجب هدایت است.
۴. تا زمانی که قرآن میان مردم هست، امام معصوم نیز در بین مردم هست. پس حدیث ثقلین دلالتِ روشنی بر وجود و حضور امام زمان عج در عصر حاضر دارد.

۱. بصائر الدرجات: ج ۱، ص ۴۱۳.

حدیث ثقلین | ۲۱ |

۵. همان‌گونه که قرآن از خطا و اشتباه و باطل مصون است و باید کاملاً از او تبعیت کرد، اهل بیت علیهم‌السلام هم معصوم‌اند و باید کاملاً از آن‌ها تبعیت کرد.

۶. حدیث ثقلین دلالت بر اعلیّیت و افضلیّیت اهل بیت علیهم‌السلام نسبت به دیگران دارد زیرا آنان عدل قرآن می‌باشند... و صدها نکته دیگر.

| ۴ |

عید قربان

عید قربان از اعیاد مهم مسلمانان است در این روز حضرت ابراهیم علیه السلام مأمور به ذبح فرزندش حضرت اسماعیل شد او برای انجام امر خدا فرزندش را به قربانگاه برد و آماده ذبح او گردید اما هرچه کوشش کرد چاقو گلوی اسماعیل علیه السلام را نبرید، وحی آمد «قد صدقت الرؤیا» یعنی امتحانت را با موفقیت و سرافرازی انجام دادی؛ آنگاه خداوند گوسفندی را برای قربانی بجای اسماعیل فرستاد و اینچنین سنت حسنه قربانی در عید قربان مقرر شد.

سالها بعد حضرت ابوطالب علیه السلام به شکرانه ولادت مولود کعبه (علی بن ابیطالب علیه السلام) در این روز تعداد زیادی گاو و گوسفند و شتر قربانی کرد و به مردم اعلان کرد که پس از طواف بیت الله برای خوردن ولیمه فرزندم علی علیه السلام حاضر شوید.^۱

تجلی نور خداوند بر حضرت موسی علیه السلام

عید قربان روزی است که حضرت موسی علیه السلام در آن روز

۱. امالی طوسی: ص ۷۰۹ (هلموا علی ولیمه ابنی علی ...).

به درخواست قومش از خدا خواست تا براو تجلی کند «قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي» یعنی پروردگارا اجازه بده ما تو را ببینیم خداوند فرمود تو هرگز مرا نخواهی دید به آن کوه نگاه کن اگر طاقت تجلی مرا داشت و باقی ماند تو هم خواهی توانست. پس کوه با تجلی نور خدا از بین رفت و حضرت موسی بی هوش شد و خداوند دوباره او را بهوش آورده و حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام گفت «سُبْحَانَكَ تَبَّتْ إِلَيْكَ وَ أَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ» یعنی خدایا تو پاک و منزّهی و من از این درخواست عذر خواهی میکنم و به تو ایمان دارم.

حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام و دریافت لوح‌های تورات

حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام برادرش هارون را به جای خود نصب کرد و مدت سی شب به کوه طور رفت آنجا که وعده مناجات با خدا داشت پس از آن خدای متعال فرمود ده شب دیگر بمان وقتی وعده به پایان رسید یعنی روز دهم ذی الحجه؛ خداوند تابلوهایی برایش فرستاد که در آنها تورات نوشته شده بود حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام آن‌ها را بدست گرفته به نزد قومش آمد اما با کمال تعجب دید که امتش در غیاب او حضرت هارون را رها کرده و گوساله پرست و پیرو جادوگری به نام سامری شده‌اند.^۱

و چقدر این قصه شباهت دارد به بی وفایی و عهدشکنی

۱. سوره اعراف: آیه ۱۴۳.

۲. سوره اعراف: آیه ۱۴۲.

عید قربان | ۲۵ |

مردمی که پس از پیامبر خاتم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علی عَلَيْهِ السَّلَام را تنها گذاشته و دنبال دیگران رفتند!!؟ اتفاقاً حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام وقتی شمشیر بر سرش گرفتند و از او خواستند با دیگری بیعت کند رو کرد به جانب قبر پیامبر اکرم و گفت «يَا بَنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ إِسْتَضَعَفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونِي» یعنی ای پسر مادرم! (ای برادر) این مردم مرا تنها گذاشته‌اند و نزدیک است مرا بکشند!^۱
دقیقاً همان سختی که حضرت هارون عَلَيْهِ السَّلَام در جواب حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام گفت آنگاه که از او پرسید چرا گذاشتی این‌ها گوساله پرست شوند!

۱. سوره اعراف: آیه ۱۵۰.

۲. الامامه و السیایه: ج ۱، ص ۱۹ الی ۲۰.

| ۵ |

سپردن امانت‌ها به حضرت علی علیه السلام

هر یک از پیامبران الهی که وفات خود را نزدیک می‌دیدند، به فرمان خدا امانت‌های الهی را به وصی خود منتقل می‌نمودند و آن‌ها را تحویل حجت بعد از خود می‌داد. و این خود از علائم و نشانه‌های قطعی وصایت و خلافت کسی بود که امانت‌ها به او سپرده می‌شد. از طرف خدای متعال امر آمد: **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَأْمُرُكَ أَنْ تَعْلِمَهُ جَمِيعَ مَا عَلَّمَكَ وَتَسْتَحْفِظَهُ جَمِيعَ مَا حَفَّظَكَ وَاسْتَوْدَعَكَ فَإِنَّهُ الْأَمِينُ الْمُؤْتَمَنُ، يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَخْتَرْتُكَ مِنْ عِبَادِي نَبِيًّا وَأَخْتَرْتُهُ لَكَ وَصِيًّا...** یعنی خدای متعال فرمان داده تورا که به علی علیه السلام بیاموزی همه آنچه را که خدا به تو آموخته است و بسپاری به او همه آنچه را خدا به تو سپرده است زیرا که او امانت دار و مورد اعتماد است. ای محمد! من از میان بندگانم تورا به عنوان پیامبرانتخاب کردم و او را برای وصایت و جانشینی توانتخاب نمودم...^۱

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز بعد از مراسم حج در آخرین روزی که

۱. بحار الأنوار: ج ۲۸، ص ۹۶.

در مکه بودند (۱۳ یا ۱۴ ذی الحجّه) به امر خدا تمام میراث پیامبران گذشته را به امیرالمؤمنین علیه السلام تحویل دادند. این میراث‌ها بعد از امیرالمؤمنین علیه السلام به امام حسن علیه السلام و سپس به امام حسین علیه السلام و امامان بعد از ایشان یکی پس از دیگری منتقل شد. و اکنون نزد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

میراث پیامبران علیهم السلام مواردی مانند پیراهن حضرت یوسف علیه السلام، عصای حضرت موسی علیه السلام، انگشتر حضرت سلیمان علیه السلام، و... است، اما از همه مهم‌تر علوم و اسرار و حکمت‌هایی بود که از طرف خدای متعال به آنان داده شده بود. همچنین اسم اعظم و آثار و دانش پیامبران گذشته و چیزهایی که از محدوده عقل و دانش ما، خارج است! پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله در این ایام همه آنها را تحویل امیرالمؤمنین علیه السلام دادند!

انتخاب وصی و کسی که امانت‌های الهی و میراث انبیاء به او سپرده می‌شود، یعنی تجهیز و تعیین انبیاء و اوصیاء به دست پیامبران نیست، بلکه با وحی و اراده الهی و انتصاب خداوند است. بدین وسیله ادامه راه برای مردم روشن می‌شود و پیشوای بعدی خود را می‌شناسند. هر جای قرآن سخن از امام و خلیفه است، خدای متعال می‌فرماید: خودم قرار می‌دهم، خودم انتخاب می‌کنم! و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به امر خدا علم و حکمت الهی و امانت‌ها را تنها به امیر مؤمنان علیه السلام منتقل کرده‌اند و

شخص دیگری در آن زمان نمی‌تواند چنین ادعائی داشته باشد! و علی علیه السلام باب علم رسول خدا صلی الله علیه و آله شد؛ چنان‌که فرمودند: «من شهر علمم و علی در آن شهر است! هرکس می‌خواهد به علوم من دسترسی پیدا کند، باید از راه علی وارد شود.^۱» او در آخرین لحظات عمر خویش علی علیه السلام را برای چندمین بار وصی خود قرار داده و لوازم شخصی خویش را نیز در حضور جمعی از مهاجر و انصار به آن حضرت تحویل داد و فرمود: آن‌ها را بگیر که بعد از این کسی با تو برای این چیزها نزاع نکند^۲ و مدتی در گوش علی علیه السلام نجوا کرد پس از آن علی علیه السلام فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله هزار باب علم برایم گشود که از هر بابی هزار باب دیگر گشوده شد.^۳

این کار در فرصت‌های مختلف انجام شده و در مراسم حج و روزهای ۱۳ یا ۱۴ ذی الحجة به طور ویژه و برای انتقال میراث‌های ویژه و خاص انجام گرفته است!

۱. اصول کافی: ج ۳، ص ۶۰۵.

۲. علل الشرایع: ج ۱، ص ۱۶۸.

۳. اصول کافی: ج ۲، ص ۳۰.

اعلان عمومی لقب امیرالمؤمنین برای علی علیه السلام

سیزدهم ذی الحجة و آخرین روزی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در شهر مکه از اعمال حج فارغ شده و عازم مدینه بودند. خداوند برای مؤمنین امیر و فرمانده کل معین کرد و جبرئیل علیه السلام نازل شد و به حضرت علی علیه السلام این گونه سلام کرد: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؛ سلام بر تو ای فرمانده تمام اهل ایمان!»^۱

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: این جبرئیل است که از سوی خداوند خبر وفا کردن به آنچه به من وعده داده شده بود را برای من آورده است.

آن گاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به اصحاب امر فرمودند که به حضرت علی علیه السلام با عنوان امیرالمؤمنین سلام کنند. سپس به صورت یک امر همگانی و تکلیف شرعی در مراسم حج سال دهم اعلام شد و مردم قبل از بیعت روز غدیر متوجه شدند که حضرت علی علیه السلام از طرف خداوند به عنوان امیرالمؤمنین و پیشوای اهل ایمان انتخاب شده است.

۱. مناقب آل ابوطالب: ج ۳، ص ۵۴.

نکات این حدیث

۱- این لقب از ویژگی‌های حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ است. و حتی امامان معصوم عَلَيْهِمُ السَّلَامُ از این که کسی آن‌ها را امیرالمؤمنین خطاب کند نهی کرده و می‌فرمودند: «این لقب از طرف خدا و رسول خدا به حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ اختصاص داده شده است.»

۲- اسم و لقب‌هایی که از طرف خدای متعال تعیین و انتخاب شده، از روی حکمت است؛ خداوند عادل و حکیم است و به همه جهان از اول خلقت تا آخر خلقت نظر کرده و بین همه بندگان فقط حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را شایسته لقب امیرالمؤمنین یافته است.

۳- این امر الهی به تنهایی کافیه برای همه اهل ایمان که تا قیامت پیشوای بحق خود را بشناسد.

۴- امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ، امیر تمام بندگان صالح از اولین و آخرین و جن و انس و ملک می‌باشد. و همه اهل ایمان به داشتن چنین فرمانروا و پیشوایی افتخار می‌کنند. و به ولایت و امارت و پیشوایی او اعتراف دارند و پیوسته در اذان و اقامه می‌گویند: «أَشْهَدُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا وَوَلِيَّ اللَّهِ.»

۵- پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وقتی مولود کعبه را در آغوش گرفت و او هم آیات اولیه سوره مؤمنون را تلاوت کرد پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «أَنْتَ وَاللَّهِ أَمِيرُهُمْ تَمِيرُهُمْ مِنْ عُلُومِكَ فَيَمْتَارُونَ. وَأَنْتَ وَاللَّهِ دَلِيلُهُمْ وَبِكَ يَهْتَدُونَ» یعنی به خدا قسم تویی امیر تمام اهل ایمان تو آن‌ها را با علومت رسیدگی و فرماندهی می‌کنی

و آن‌ها از تو تغذیه و بهره‌مند می‌شوند و به خدا قسم، تویی دلیل و راهنمای آنان و به واسطه تو آنها هدایت می‌شوند.^۱

۶- در کلام دیگری پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَتَى سُمِّيَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ مَا أَنْكَرُوا فَضْلَهُ» یعنی اگر مردم می‌دانستند چه زمانی علی عَلَيْهِ السَّلَام امیرالمؤمنین نامیده شده منکر برتری او نمی‌شدند! «سُمِّيَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَأَدُمُ بَيْنَ الرَّوْحِ وَالْجَسَدِ...» یعنی او امیرالمؤمنین نامیده شد آن زمانی که در عالم نورانیت آفریده شده بود و هنوز آفرینش حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَام کامل نشده بود.^۲

مناسبت دیگر ۱۳ ذی الحجة

افشای صحیفه ملعونه

در جریان حجة البلاغ تعدادی از منافقین که توسط برخی زنان پیامبر از قصد حضرت برای اعلام جانشینی امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام آگاه شده بودند با یکدیگر هم پیمان شدند تا نگذارند علی عَلَيْهِ السَّلَام به خلافت برسد، آنها پیمان نامه خود را توسط ابی عبیده جراح در کنار کعبه مخفی کردند اما خداوند در این روز سرانان را برای پیامبرش فاش کرد و آن پیمان نامه توسط رسول خدا صحیفه ملعونه نامیده شد.^۳

۱. امالی طوسی: ص ۷۰۸.

۲. نهج الحق و کشف الصدق: ص ۱۹۱.

۳. بحار الانوار: ج ۲۸، ص ۱۰۳-۱۰۶.

| ۷ |

بخشش فدک

روز ۱۴ ذی‌الحجه سال هفتم هجری، پس از جنگ خيبر، سرزمین وسیع و سرسبز فدک تنها به وسیله پیامبر اکرم ﷺ و امیرالمؤمنین علیؑ فتح شد. و چون رزمندگان در فتح آن دخالت نداشتند، براساس آیه قرآن غنیمت ویژه به شمار می‌آمد و ملک شخص پیامبر ﷺ می‌شد. آنجا که می‌فرماید:

ما أَفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِي الْقُرْبَىٰ...؛ آنچه خدا (از اموال و زمین‌های)
آن آبادی‌ها به پیامبرش باز گرداند، به خدا و
پیامبر و اهل بیت او اختصاص دارد!

پس از فتح خیبر خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وحی فرستاد و فرمود: «وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ»؛ حق نزدیکان را بده! پیامبر اکرم ﷺ سؤال کردند: ذی القربی کیست و حقش چیست؟ جبرئیل از خداوند پرسید و جواب آورد که ذی

۱. سوره حشر: آیه ۶.

۲. سوره اسراء: آیه ۲۶؛ سوره روم: آیه ۳۸.

القربی فاطمه علیها السلام است و حش فدک است، و باید فدک را به حضرت فاطمه علیها السلام تقدیم کنید!

از طرفی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مهریه حضرت خدیجه علیها السلام را در ذمه خود می دیدند و با بخشیدن باغ فدک به حضرت زهرا علیها السلام، در حقیقت حق مادر و دختر را یکجا ادا نمودند. و برای این که بعداً از طرف مردم و دیگران بهانه گیری نشود، برای سرزمین فدک قباله ای دستور داد نوشتند و حضرت امیرالمؤمنین و حضرت امام حسن و امام حسین علیهم السلام و ام ایمن را به عنوان شاهد آن قرار داده و آن را به حضرت زهرا علیها السلام تحویل دادند. و برای این که مردم کاملاً متوجه شوند، مدیریت آن را به ایشان واگذار کردند.

حضرت زهرا علیها السلام نیز کارگران و نیروهای خود را در آن جا فعال کردند و هر ساله با درآمد آن علاوه بر زندگی خود به همسران رسول خدا صلی الله علیه و آله نیز رسیدگی می کردند و فقرای مدینه را هم از آن بهره مند می ساختند. این امر در بین مسلمین و خصوصاً اهل مدینه مسئله ای بسیار روشن، عادی و پذیرفته شده بود. اما حسودان برای این که مبدا مردم به هوای برکات فدک به خانه حضرت زهرا علیها السلام روی بیاورند پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با طرح یک حدیث جعلی و دروغ فدک را از دست آن حضرت گرفتند و به عنوان بیت المال به نفع خود مصادره کردند!!

خداوند متعال در این آیه حضرت زهرا علیها السلام را به عنوان ذوی القربای پیامبر صلی الله علیه و آله یاد کرده است و در آیه دیگر اجر

رسالت را موَدّت و محبت ورزیدن به ایشان قرار داده است:
قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ؛ بگو:
«در ازای آن [رسالت] پاداشی از شما نمی خواهم،
مگر دوستی نسبت به نزدیکان من.»

پس اگر کسی به حضرت فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ و اهل بیت
پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ محبّت نکند، اجر رسالت را ادا نکرده است.

مناسبت دیگر ۱۴ ذی الحجّه

شق القمر

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: ۱۴ نفر از اصحاب عقبه در
شب چهاردهم ذی الحجّه جمع شدند و به رسول الله عرض
کردند هر پیامبری معجزه‌ای دارد معجزه شما در این شب
چیست؟ حضرت فرمودند چه میخواهید. عرض کردند
ماه را دو نیم کن! جبرئیل نازل شد و عرضه داشت همه
چیز در اطاعت توست. «فَأَمْرَ الْقَمَرِ أَنْ يَنْقَطِعَ قَطْعَتَيْنِ...»
حضرت امر کرد و ماه دو نیم شد و دوباره امر کردند بحال
اول برگشت آنگاه پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و مؤمنان به ایشان به
سجده افتادند. او خدا را بخاطر چنین لطفی که نشانه
عظمت پیامبر است شکر کردند!

۱. سوره شوری: آیه ۲۳.

۲. تفسیر برهان: ج ۵، ص ۲۱۶.

ولادت امام هادی علیه السلام

شیخ مفید و شیخ طوسی و شیخ کلینی رحمة الله عليهم هرسه میلاد امام هادی علیه السلام را در نیمه‌ی ماه ذی الحجہ سال ۲۱۲ دانسته‌اند.

امام هادی علیه السلام با انشاء زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریة امیرالمومنین علی علیه السلام منشور اعتقادی شیعه را با جامع ترین و فصیح ترین کلام بیان فرمودند.

زیارت جامعه کبیره با بیان حدود ۴۰۰ ویژگی و صفت از صفات امامان معصوم علیهم السلام یک دوره امام شناسی، و در زیارت غدیریة با بیانی شیوا و با استناد بر حدود ۴۰ آیه قرآنی یک دوره امیرالمؤمنین شناسی را مطرح نموده است. در این دو زیارت، مهم ترین پایه‌های اعتقادی شیعه نسبت به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله مطرح شده است.

اینک، چند فراز اعتقادی از زیارت جامعه

در این زیارت آمده است که صلوات بر اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و پذیرش ولایت آنها باعث پاکی جانها و نیکویی فطرت می‌شود.

وَجَعَلَ صَلَوَاتِنَا عَلَيْكُمْ وَمَا خَصَّصْنَا بِهِ مِنْ وِلَايَتِكُمْ طَيِّباً لِيَخْلُقَنَا وَطَهَارَةً لِأَنْفُسِنَا وَتَزَكِيَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا؛ و خداوند، درودهای ما بر شما و نیز ولایت ویژه شما بر ما را سبب پاکي سرشت و اصلاح اخلاق و پاکيزگی جان و رشد و کمال ما و جبران گناهانمان قرار داده است.

در فراز دیگری مخالف اهل بیت را کافرو محارب با آن‌ها را مشرک شمرده است:

مَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ وَمَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ؛ و هر کس شما را انکار کند، کافر است و کسی که با شما بجنگد، [در حقیقت،] به خدا شرک ورزیده است.

در فراز دیگر اهل بیت علیهم السلام حق محض معرفی شده اند؛ چنان که می‌فرماید:

وَالْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَإِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَ مَعْدِنَهُ؛ و حق، با شما و در وجود شماست و از شما، نشئت گرفته و به سوی شما، باز می‌گردد و شما، اهل حق و معدن آن هستید!!

در فراز دیگر، روح و طینت اهل بیت علیهم السلام را یکی معرفی کرده است.

وَأَنَّ أَرْوَاحَكُمْ وَ نُورَكُمْ وَ طِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ؛ و بی‌گمان، ارواحتان و نورتان و سرشت شما، یکی است.

خداوند به اهل بیت علیهم السلام مقامی عطا کرده که به احدی

از اهل عالم نداده است و هیچ کس با آن‌ها قابل مقایسه نیست. در این مورد فرموده:

آتَاكُمْ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ؛ خدا، آنچه را

به شما داده، به هیچ یک از جهانیان نداده است.

و می‌فرماید: شرط پذیرش عبادات پذیرش ولایت

اهل بیت علیهم السلام است.

بِمُؤَالَاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ؛ به ولایت شما،

طاعت‌های واجب، پذیرفته می‌شود.

وجود مبارک امام هادی علیه السلام با انشاء زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریه، متن جامع و کاملی از اعتقادات

حَقِّهِ شِيعَةَ را بیان فرمودند. در این زیارت‌ها اهل بیت علیهم السلام

به عنوان بندگان خاص الهی، دارای فضائل بیشماری

هستند، به گونه‌ای که هر کس خدا را اراده کند، باید از راه

اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله برود. و اگر بخواهد خدا را عبادت

کند، شرطش ولایت ایشان است. و دوستی ایشان دوستی

خدا و دشمنی ایشان دشمنی خداست.

و اما زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام که در روز غدیر خوانده

می‌شود، نیز انشاء حضرت امام هادی علیه السلام است و فضائل

بسیار مهمی از آن حضرت را ذکر کرده است. لازم است که

دوستان به آن مراجعه کنند.

اگر بتوانیم پیوسته به مقامات حضرات اهل بیت

حتّی در حدّ ترجمه زیارت جامعه توجه داشته باشیم

قطعاً سعادت بزرگی نصیب ما شده است و همچنین

اگر در حدّ ترجمه زیارت غدیریه به مقامات و حقانیت
امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ توجه داشته باشیم از هجوم شبهات بی
اساس مخالفین در امان خواهیم بود و ولایت ایشان در قلب
ما تقویت می شود!

نازل شدن آیه محبت

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در روز هفدهم ماه ذی الحجه سال دهم هجری، هنگام بازگشت از مراسم حج، در وادی «قُدید»، به فاصله یک روز تا سرزمین غدیر، بعد از نماز ظهر، با صدای بلند این‌گونه دعا کردند:

اللَّهُمَّ هَبْ لِعَلِيٍّ الْمَوَدَّةَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ، وَالْهَيْبَةَ
وَالْعِظْمَةَ فِي صُدُورِ الْمُنَافِقِينَ؛ پروردگارا! برای
علی عَلَيْهِ السَّلَام در دل مؤمنان محبتی و در دل منافقان،
هیبت و عظمتی قرار ده!

بعد به حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام فرمودند: دعا کن. ایشان عرض کردند: چه دعایی کنم؟ فرمودند: بگو: خدایا برای من نزد خودت عهد و پیمانی، و در قلب مؤمنین برایم محبتی قرار ده! حضرت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام هم سه مرتبه دعا کردند و فرمودند: خدایا، مودت مرا در قلوب مردان و زنان مؤمن ثابت بدار و پیامبر آمین گفتند. آن‌گاه این آیه نازل شد: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ

الرَّحْمَنُ وُدًّا؛ آنان که ایمان آوردند و کردارشان
شایسته است، خدای رحمان به زودی محبتشان
را در دل‌ها قرار می‌دهد.^۱
و بدین‌گونه در اثر دعای پیامبر اکرم ﷺ و امیرالمؤمنین علیه السلام
خداوند تکویناً در دل مؤمنین محبت حضرت علی علیه السلام را
قرار داد!

نکات آیه محبت

۱- محبت حضرت علی علیه السلام در دل‌های مؤمنین امری
الهی است. به همین خاطر به سادگی از بین نمی‌رود.
۲- دوست داشتن حضرت علی علیه السلام و در کنار آن دوستی
با دشمنان آن حضرت ممکن نیست؛ چون فرمودند:
لَنْ يُحِبَّنَا مَنْ يُحِبُّ مُبْغِضَنَا إِنَّ ذَلِكَ لَا يَجْتَمِعُ فِي
قَلْبٍ وَاحِدٍ؛ هرگز ما را دوست نمی‌دارد کسی که
دشمن ما را دوست داشته باشد. چنین چیزی در
یک قلب جمع نخواهد شد.^۲

۳- در این آیه شریفه خداوند می‌فرماید: مودت و محبت
علی علیه السلام را در قلب مؤمنین قرار داده‌ام. از طرفی آن حضرت
را امیرمؤمنان معرفی کرده است. پس کسی که محبت آن
حضرت را ندارد، از جمع مؤمنین بیرون است.

۴- پیامبر اکرم ﷺ محبت به حضرت علی علیه السلام را

۱. سوره مریم: آیه ۹۶.

۲. امالی طوسی، ص ۱۴۸.

علامت طیب ولادت قرار دادند و فرمودند:
«يَا عَلِيُّ، لَا يُحِبُّكَ إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ؛ وَلَا يُبْغِضُكَ
إِلَّا مَنْ خَبَّتْ وِلَادَتُهُ وَلَا يُؤَالِكُ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُعَادِيكَ
إِلَّا كَافِرًا يَ عَلِيَّ، تورا دوست نمی‌دارد، مگر آن
که نسبش پاک باشد. و با تو کینه نرزد مگر آنکه
نسبش پلید باشد و با تو دوستی نکند مگر مؤمن و
با تو دشمنی نکند مگر کافر!»^۱

۵- و این حدیث نبوی که فرمودند: «يَا عَلِيُّ لَا يُحِبُّكَ إِلَّا
مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ» یا علی تورا دوست ندارد مگر
مؤمن و با تو کینه نرزد مگر منافق. در تمام کتاب‌های
مهم شیعه و سنی آمده است!^۲

۶- در آیه شریفه ۷ سوره حجرات فرموده: «...وَلَكِنَّ اللَّهَ
حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ
وَالْعِصْيَانَ يَعْنِي خَدَاوَنَد اِيْمَان رَا مَحْبُوب شَمَا قَرَار دَاد وَاَنْ رَا
در دل هایتان زینت بخشید و کفر و فسوق و عصیان را منفور
شما ساخت»^۳. روایات زیادی می‌فرمایند مُراد از ایمان در
این آیه شریفه امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَام است و مُراد از کفر
فسوق و عصیان دشمنان آن حضرتند!

۱. کمال الدین: ح ۱، ص ۲۶۱.

۲. امالی شیخ مفید: ص ۳۰۸.

۳. تفسیر برهان: ذیل آیه شریفه ۷، سوره حجرات.

| ١٠ |

نازل شدن آیه تبلیغ

یکی از آیاتی که در مراسم حج سال دهم هجری برای انتصاب حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام به امامت بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل شد «آیه تبلیغ» است.

آیه تبلیغ سه فراز مهم دارد که بنا بر آنچه که حضرت امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمودند: هرفرازی از آن در یک روز نازل شده است.

روز شانزدهم ذی الحجه این فراز نازل شد:
يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ؛ ای فرستاده
خدا آنچه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده به
مردم برسان.

روز هفدهم ذی الحجه فراز بعد اضافه شد:
وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ؛ و اگر نرسانی رسالت
پروردگارت را نرسانده ای.

روز هجدهم ذی الحجه فراز بعدی نیز اضافه شد:
وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ؛ نگران مباش که خدا تورا
از شریبعضی از مردم (شرور) حفظ می کند!
مطابق آماری که مورخین داده اند حداقل ۹۰ هزار و

حداکثر ۱۲ هزار نفر از مسلمانان، رسول خدا ﷺ را در آخرین حج همراهی نمودند. بعد از پایان مراسم حج، روز شانزدهم ذی الحجة سال دهم هجری، جبرئیل بر رسول خدا ﷺ نازل شد و عرض کرد: یا رسول الله! خداوند تبارک و تعالی سلام می‌رساند و می‌فرماید: «یا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ»؛ یعنی ای رسول ما، آنچه را که در مورد (علی علیه السلام) به تو فرمان دادیم ابلاغ کن!

رسول خدا ﷺ به جبرئیل فرمودند: ای جبرئیل، این مردم تازه به دین اسلام گرویده‌اند و من بیم آن دارم که با اعلان عمومیِ جانشینی امیرالمؤمنین علیه السلام مردم دچار تزلزل در ایمان شوند و فرمان مرا اطاعت نکنند.

جبرئیل بازگشت و در روز هفدهم مجدداً فرازی دیگر از آیه تبلیغ را از جانب خداوند متعال قرائت کرد: «یا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ»؛ ای رسول، ما آنچه را که به تو فرمان دادیم ابلاغ کن که اگر چنین نکنی رسالت خدا را به سرانجام نرسانده‌ای.

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای جبرئیل، من اصحاب خود را می‌شناسم و بیم آن دارم که با من به مخالفت برخیزند (و از دین خدا خارج شوند). جبرئیل بازگشت و در روز هجدهم ذی حجه که کاروان رسول خدا ﷺ به وادی غدیر خم رسیده بودند، خدمت پیامبر اکرم ﷺ رسیده و باقیمانده آیه تبلیغ را آورد و وعده الهی مبنی بر حفظ و نگهداری رسول خدا ﷺ و امیرالمؤمنین علیه السلام و محافظت از دین اسلام را نازل نمود.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ
فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ.

هنگامی که رسول خدا ﷺ فراز آخر آیه تبلیغ را شنیدند، فرمان دادند همگان بایستند و جمع شوند آن گاه فرمودند: به خدا سوگند، از این مکان حرکت نخواهم کرد، مگر آن که مأموریت خدای خویش را انجام دهم...)

شان نزول

مرحوم علامه امینی در کتاب شریف «الغدیر» شأن نزول آیه تبلیغ و آیات دیگر مربوط به غدیر را از کتاب های متعدد تفسیری اهل سنت نقل کرده است، و فرازهای مهمی از خطابه رسول خدا ﷺ که در روز غدیر ایراد فرمودند را از قول ۱۱۰ نفر از صحابه، و ۸۴ نفر از تابعین (افرادی که اصحاب پیامبر را دیده اند) و ۳۵۶ نفر از راویان مختلف تاریخ و حدیث در طول چهارده قرن بیان نموده که جای هیچ گونه شک و تردید در معنای این واقعه که همان جانشینی امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام است باقی نمی گذارد.

علامه امینی می فرماید: سندها و راویان واقعه غدیر از حد شمارش بیرون است. همه مفسرین شیعه و تعداد زیادی از مفسرین اهل سنت شأن نزول آیه تبلیغ را واقعه غدیر خم می دانند.

و چون پیامبر اکرم ﷺ در ضمن خطبه غدیرشان فرمودند:
«فَلْيُبَلِّغِ الْحَاضِرُ الْعَائِبِ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

حاضران باید به غائبان و پدران به فرزندان نسل
به نسل تا روز قیامت این مطلب را برسانند.»
تبلیغ پیام غدیر را بر همگان واجب کردند. و همه را
موظف نمودند که پیام غدیر را برسانند.
و از طرفی این واقعه ده‌ها هزار راوی حاضر و شاهد در
مجلس داشت دیدند و شنیدند و بازگو کردند!
در نتیجه راویان این واقعه بزرگ از حد شمارش بیرون
است. و کتاب‌های زیادی فقط برای نقل اسناد این واقعه
تألیف شده است!

مناسبت دیگر ۱۷ ذی الحجه

زوال دولت ننگین بنی امیه

در روز هفدهم ذی الحجه سال ۱۳۲ هجری قمری هزار
ماه ظلم و ستم دولت بنی امیه با کشته شدن مروان به پایان
رسید. در آیه شریفه آمده: «وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا
فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ» و آن رؤیائی که به تو
نشان دادیم و نیز درخت لعنت شده در قرآن (بنی امیه و
ستمگران) فقط برای آزمایش مردم بود؛^۱ امام باقر علیه السلام در
مورد این آیه فرمودند مراد بنی امیه هستند.^۲

۱. سوره اسراء: آیه ۶۰.

۲. تفسیر عیاشی: ج ۲، ص ۲۹۸.

حماسه جاوید غدیر

پس از اتمام اعمال و مناسک حج فرمان الهی برای نصب جانشین بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل می‌شود و جبرئیل پی در پی فرود می‌آید و رسول خدا صلی الله علیه و آله مأمور معرفی حضرت علی علیه السلام به عنوان خلیفه بلا فصل و جانشین خود می‌شود. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اعلام می‌دارد بجز معلولین و بیماران کسی در مکه نماند و مردم را در کنار برکه غدیر فرا می‌خوانند. سلمان و مقداد و ابوذر و عمار محیط را آماده می‌کنند. منبری آماده شده و پیامبر صلی الله علیه و آله پس از اقامه نماز خطبه مفصل غدیر را ایراد می‌فرمایند. که همه آن را علماء شیعه و بخش‌های مهمی از آن را کتاب‌های معتبر اهل سنت آورده‌اند؛ در این خطبه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به آیات زیادی از قرآن که در شأن حضرت علی علیه السلام و امامان بعد از او نازل شده تصریح می‌فرمایند! مطالب این خطبه مجموعه‌ای از امتیازات و ویژگی‌ها و شایستگی‌های اهل بیت علیهم السلام است که آن حضرت طی بیست و سه سال در فرصت‌های مختلف آن‌ها را بیان فرموده بودند و همه فرازهای این خطبه

ده‌ها سند در کتاب‌های شیعه و سنی دارند هرچند همه خطبه را یکجا نقل نکرده باشند^۱. این خطبه و ماجراهای قبل و بعد از آن را علامه امینی جزء خبرهایی میدانند که اسناد و راویان و مدارکش قابل شمارش نیست! و صدها شاعر را نام می‌برد و سروده‌های آنان را عنوان می‌کند که کل این ماجرا را به صورت شعر و متون ادبی زیبا در آورده‌اند! آنگاه پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در بین خطبه از مردم بر ولایت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام اقرار می‌گیرند و سپس یک به یک پیشوایان از اهل بیت تا امام زمان عَجَّلَ اللهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ را معرفی می‌کنند و در مدت سه روز مردم را وادار می‌کند تا با حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام به عنوان امیرالمؤمنین بیعت کنند. حتی زنان، با گذاشتن دست خود در داخل طشتِ آبی که دست مبارک حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام هم در سوی دیگر آن قرار دارد بیعت می‌کنند. و به آن حضرت به عنوان امیرالمؤمنین سلام داده تبریک می‌گویند!

نکات روایت غدیر

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در غدیر چهار مرتبه به چهار سمت با صدای بلند فرمودند: آیا من بر شما ولایت ندارم؟ آیا من صاحب اختیار شما نیستم؟ (اشاره به آیه شریفه «النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ»^۲) همگان گفتند: آری تو بر ما ولایت داری. آن‌گاه فرمودند:

۱. به کتاب نورالأمیرمراجعة شود.

۲. سوره احزاب: آیه ۶.

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ؛ هرکس من از طرف
خدا مولای او هستم، این علی مولای اوست.
و چون پیامبر اکرم ﷺ مولای جن و انس و ملائکه
هستند، امیرالمؤمنین ﷺ هم مولای همه هستند. در نتیجه
پذیرش ولایت امیرالمؤمنین ﷺ پذیرش ولایت خداست. و
خداوند در قرآن فرموده است:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا
أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ؛ وقتی خدا و رسولش
حکمی صادر کردند، دیگر هیچ مرد و زن با
ایمانی اختیار ندارند که در آن مورد حکم دیگری
انتخاب نمایند.^۱

بنابراین، وقتی خدا و رسولش، حضرت علی ﷺ را
به عنوان ولی و خلیفه معین کرده‌اند، دیگر مردم در این
زمینه اختیاری ندارند و اگر نپذیرند در گمراهی آشکار
قرار گرفته‌اند. در سوره مائده در پایان آیات ۴۴ و ۴۵ و ۴۷
می‌فرماید: «وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ»^{۴۴}
وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ»^{۴۵} وَمَنْ لَمْ
يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ»^{۴۷} یعنی هرکس
حکم نکند به آنچه خدا نازل فرموده، کافر است، ظالم
است و فاسق!!

پیوسته در طول تاریخ امیرالمؤمنین و ائمه طاهرين ﷺ

به حدیث و واقعه غدیر استناد می‌کردند و آن را شاهد بر حقانیت خود می‌آوردند و وقتی از حضرت زهرا علیها السلام در مورد ولایت علی علیه السلام پرسیدند با تعجب فرمود: آیا غدیر خم را فراموش کرده اید؟ «وَأَعَجَبَا أَنْسَيْتُمْ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ»^۱

در کتاب شریف الغدیر نشانه‌های زیادی از مجموعه این واقعه و سخنان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل فرموده که همگی دلالت این حدیث و واقعه را بر ولایت علی علیه السلام و امامان بعد از او را میرسانند علامه امینی رحمه الله علیه با مطالعه ده هزار جلد کتاب از کتاب‌های شیعه و سنی، و نوشتن کتاب شریف الغدیر که نیمی از مجلدات آن هنوز چاپ نشده است، با استناد به آیات قرآن و روایات فراوان و شواهد تاریخی مورد اعتماد و صدها شاهد دیگر ثابت کرده‌اند که واقعه و حدیث غدیر به طور قطع و روشن بر امامت، وصایت، ولایت و خلافت بلا فصل علی علیه السلام و امامت امامان پس از او دلالت کامل دارد و جای هیچ عذر و بهانه‌ای برای احدی نیست! امیرالمؤمنین می‌فرماید: وَلَا عَلِمْتُ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله تَرَكَ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ لِأَحَدٍ حُجَّةً وَلَا لِقَائِلٍ مَقَالًا... یعنی گمان ندارم که رسول خدا صلی الله علیه و آله روز غدیر خم برای کسی حجّتی باقی گذاشته باشد و یا برای گوینده‌ای جای سخنی^۲!...

۱. عوالم: ج ۱۱، ص ۲۲۸.

۲. احتجاج طبرسی: ج ۱، ص ۷۴.

| ۱۲ |

غدیر و اکمال دین

یکی دیگر از آیاتی که در جریان نصب امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان خلیفه بلا فصل رسول خدا صلی الله علیه و آله نازل شد، «آیه اکمال» است. در سوره مبارکه مائده آیه ۳ می فرماید:

«الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَ
أَخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا؛ امروز کافران از
(شکستن) دین شما نا امید شده اند بنابراین، از
آنان مترسید و از من بترسید. امروز دینتان را برای
شما کامل، و نعمتم را برای شما تمام کردم، و
اسلام را برایتان دین پسندیده قرار دادم.

پس از موفقیت رسول خدا صلی الله علیه و آله در اعلان و نصب رسمی ولایت و جانشینی امیرالمؤمنین علیه السلام و بیعت عمومی با ایشان، آیه اکمال توسط جبرئیل نازل شد. در این هنگام بود که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

الله اکبر! الله أكبر! على إكمال الدين وإتمام النعمة و
رضى الرب برسالتي وولاية علي بن أبي طالب بعدي؛
خدا بزرگتر از آن است که وصف شود. (همان

خدای بزرگی که دین خود را کامل ساخت و نعمت خویش را بر ما تمام کرد و به رسالت من و ولایت علی بن ابی طالب پس از من راضی و خشنود گردید. این آیه شریفه به اعتراف همه مفسرین شیعه و جمع قابل توجهی از مفسرین اهل سنت در واقعه غدیر خم نازل شده و پس از ابلاغ ولایت حضرت علی علیه السلام و یازده فرزندش توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اعلان گردید؛ طبیعی است که تنها با روشن شدن امر ولایت و امامت برای همیشه دشمنان از این که بتوانند دین اسلام را از بین ببرند نا امید شوند و دین کامل گردد، و نعمت بر امت تمام شود.

یعنی بزرگ ترین نعمت به امت داده شد و اینک آن دین پسندیده خدا به نقطه اوج خود رسیده و از خطر تحریف برای همیشه بیمه شده است.

مفهوم و معنای این آیه با هیچ روز دیگری از روزهای رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مطابقت ندارد، مگر با روز غدیر. علامه امینی در کتاب شریف «الغدیر»، جلد ۱، صفحه ۲۱۴، بیش از سی سند از کتاب های تفسیر و حدیث اهل سنت برای این مطلب ذکر کرده است که آنان نیز نقل کرده و پذیرفته اند که این آیه شریفه در واقعه غدیر خم و پس از خطبه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شده است.

لازم به ذکر است که تعداد زیادی از آیات مهم قرآن در مورد ولایت امیرالمومنین علیه السلام و فرزندان ایشان نازل و تفسیر

شده و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در ۴۰ جای خطبه غدیرشان به دهها آیه از آن آیات قرآن استناد فرموده اند!

البته به یک حساب یک سوّم آیات قرآن در وصف اهل بیت پیامبر علیهم السلام نازل شده و یک سوّم آن هم در سرزنش دشمنان اهل بیت علیهم السلام و یک سوّم هم در بیان احکام و عبرت هاست.^۱

به گفته حاکم حسکانی عالم سنی دو یست و ده آیه از آیات مهمّ قرآن در وصف اهل بیت پیامبر علیهم السلام است.^۲

بفرموده پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: هیچ آیه رضایت و خشنودی از طرف خدا نازل نشد مگر اینکه در شأن علی علیه السلام می باشد، و هر جای قرآن مؤمنین را خدا ستوده اوّلین مقصودش علی علیه السلام است، و هر آیه مدحی که نازل شده مقصود اصلی علی علیه السلام است، و این از ویژگی های منحصر به فرد اوست.^۳

تعدادی از این آیات در سفر حجّی که ولایت ابلاغ شد نازل شده است و تعدادی از آنها مانند سوره نصر برای بار دوّم در سرزمین منی نازل شده اند و بعضی از محققین بیش از سیصد آیه را یافته و تحقیق کرده اند که همه در مورد واقعه غدیر است.^۴

۱. تفسیر صافی، ج ۱، مقدّمه سوّم ص ۲۴.

۲. شواهد التنزیل، ج ۱ و ۲.

۳. خطبه غدیریه پیامبر صلی الله علیه و آله.

۴. به کتاب غدیر در قرآن، قرآن در غدیر، نوشته محمد باقر انصاری، مراجعه کنید.

بیعت گرفتن از مردم برای استمرار امامت از غدیر تا ظهور

با انتصاب الهی امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَامُ در روز ۱۸ ذی الحجه به امامت، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خطبه‌ای مفصل ایراد نموده و استمرار خط امامت از غدیر تا ظهور را ترسیم نموده و خواستار بیعت، تبعیت و پیروی عموم مسلمین از این صراط مستقیم شدند و ضمن ایراد خطبه فرمودند:

مَعَاشِرَ النَّاسِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَبَايِعُوا عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْحُسْنَ وَالْحُسَيْنَ وَالْأَئِمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ كَلِمَةً طَيِّبَةً
بَاقِيَةً...؛ ای مردم! از خدا بترسید و با تقوا باشید
و با علی عَلَيْهِ السَّلَامُ به عنوان امیرالمؤمنین و امام حسن
و حسین و دیگر ائمه اطهار عَلَيْهِمُ السَّلَامُ که کلام پاک و
پایدار خدایند بیعت کنید.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با معرفی شخصیت بی نظیر علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ به عنوان خلیفه بلا فصل و جانشین حقیقی خاتم الانبیاء از یک سو و نشان دادن خط سیر امامت تا افق مهدویت با معرفی خاتم الاوصیاء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ از دیگر سو خط امامت را از ابتدا تا انتها ترسیم نمودند.

فرمود: ای مردم! من پیامبر خدا و علی وصی من است. بدانید و آگاه باشید! آخرین امام از خاندان ما همان «قائم، مهدی» است. او یاور دین خداست. او انتقام گیرنده از ستمکاران است. او گشاینده دژهای استوار و ویرانگر قلعه‌های مستحکم است. او نابودگر تمام مشرکین است.

او منتقم خون‌های به ناحق ریخته شده اولیای خداست. او پشتیبان دین خداست. او کشتیبان اقیانوس بی‌پایان علوم و معارف است. او نمایانگر هر شخصیت ارجمند است. او برگزیده خداست. او وارث همه دانش‌هاست و احاطه به همه آن‌ها دارد. او خبردهنده از خدای عزوجل و مراتب ایمان به اوست.

ای مردم! جمعیت شما بیش از آن است که بتوانید به یکباره و با یک دست با من بیعت کنید و پیمان ببندید. اما خدای عزوجل به من فرمان داده تا از زبان شما اقرار بگیرم و با زبان خود بیعت کنید به آنچه که در مورد علی علیه السلام و کسانی که بعد از او خواهند آمد، آن امامانی که از نسل من و او هستند و من شما را آگاه ساخته بودم که فرزندان من از نسل او هستند و از شما در مورد آنان پیمان گرفتم.

پس همگی به یک صدا بگویید: شنیدیم آنچه را که از جانب خدای خود و پروردگار ما در باره ولایت و امامت علی علیه السلام و امامانی که از نسل او هستند ابلاغ نمودی و به آن راضی و خشنود هستیم و در برابر آن فرمانبرداریم.

اکنون با دل و جان و زبان و دستمان با تو برقبولی ولایت بیعت می‌کنیم و با تو پیمان می‌بندیم که با این اعتقاد زندگی کنیم و با آن بمیریم...^۱

پس از خطبه، سه روز مردم به تدریج آمدند و با پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام بیعت نمودند.

۱. خطبه غدیره.

| ۱۳ |

حدیث منزلت

داستان حضرت موسی و هارون علیهم‌السلام در قرآن کریم مکرر به صورت گسترده بیان شده است و تمام زوایای این داستان را خداوند متعال بیان کرده است. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم خود و حضرت علی علیه‌السلام را تشبیه کرده به حضرت هارون و موسی علیهم‌السلام که به حدیث منزلت معروف است. از جمله این شباهت‌ها جایگاه حضرت هارون علیه‌السلام نسبت به حضرت موسی علیه‌السلام است.

یکی از مناسبت‌هایی که پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در آن حدیث منزلت را بیان فرمودند، هنگامی بود که لشکر اسلام از مدینه به سمت تبوک حرکت می‌کرد و پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم حضرت علی علیه‌السلام را به عنوان جانشین خود، در مدینه قرار داد. در این هنگام منافقین شروع به شایعه پراکنی کردند که پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم چون علی علیه‌السلام را دوست نداشته او را با خود به تبوک نبرده است!

حضرت علی علیه‌السلام خود را به پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم رسانده عرضه داشت منافقین این گونه شایعه کرده‌اند؟! پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

فرمودند: «الْأَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَ بَعْدِي نَبِيٌّ»؛ ای علی، تو برای من مانند هارون برای موسی هستی. یعنی تو برادر و وزیر و شریک من هستی و در مدینه به جای من باید کار مرا انجام دهی تا از این سفر برگردم! «همچنین پیامبر ﷺ در روز غدیر خم، در ضمن خطبه غدیر، این حدیث را تکرار نموده و این‌گونه فرمودند:

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلِيٌّ أَخِي، وَوَصِيِّي، وَخَلِيفَتِي، وَالْإِمَامُ مِنْ بَعْدِي، الَّذِي مَحَلُّهُ مِنِّي مَحَلُّ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي، وَهُوَ وَلِيُّكُمْ بَعْدَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ؛ علی بن ابی طالب، برادر و وصی و جانشین من و [نیز] امام پس از من است؛ او کسی است که جایگاهش نزد من، همچون جایگاه هارون برای موسی ﷺ است، جز آن‌که پیامبری پس از من نیست (یعنی او فقط سِمَتِ نَبَوْتِ ندارد). اما صاحب اختیار و سرپرست شما پس از خدا و پیامبر خدا است.

نکات:

حضرت موسی ﷺ هارون ﷺ را به عنوان برادر و جانشین و وزیر خود در امر رسالت معرفی کرد. پیامبر اکرم ﷺ نیز از روز اول ابلاغ رسالت خود حضرت علی ﷺ را به جانشینی و وزارت معرفی فرمودند که «يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

هذا أخي ووارثي ووصيي ووزير و خليفتي فيكم بعدى...»
یعنی ای فرزندان عبدالمطلب همه بدانید این علی برادر و وارث و وصی و وزیر و خلیفه پس از من است در بین شما. همانطور که برادری و وزارت حضرت هارون ع به درخواست و دعای حضرت موسی ع از طرف خدای متعال انجام گرفت در مورد حضرت علی ع هم مطلب از همین قرار است که به دعای پیامبر اکرم ص و به امر خدا انجام گرفته است! و در موارد زیادی او را برادر خویش در دنیا و آخرت خواندند و پیوسته می فرمودند: «يا علي أنت أخي في الدنيا والآخرة»^۳. علی جان تو در دنیا و آخرت برادر منی!

آداب مهم روز عید غدیر خم

یکی از سنت‌هایی که باید در عید غدیر ااحیا شود، نماز عید غدیر است. شایسته است همان‌گونه که مؤمنین نماز عید فطر و قربان را به جا می آورند، نماز عید غدیر را اقامه کنند. پیامبر اکرم ص در عید غدیر خم ابتدا نماز خواندند و سپس به پا خواسته خطبه‌ای ایراد فرمودند.

علما و مراجع گذشته شیعه مانند: شیخ مفید، شیخ طوسی، علامه حلی، محقق کرکی، شهید ثانی، مقدس اردبیلی، حاج آقا رضا همدانی و... و عده‌ای از مراجع فعلی آن نماز را

۱. علل الشرایع: ج ۱، ص ۱۷۰.

۲. کشف الغمّة: ج ۱، ص ۳۸۴.

۳. تفسیر فخر رازی: ج ۱۱، ص ۲۵.

به عنوان یک سنت ارزشمند نبوی نام برده‌اند و عده زیادی حکم به استحباب آن به صورت جماعت (رجاء) داده‌اند. نماز عید غدیر دو رکعت است و پیش از ظهر اقامه می‌شود؛ به این صورت که در رکعت اول بعد از حمد سوره قدر و در رکعت دوم بعد از حمد سوره توحید خوانده می‌شود و بعد از سلام نماز به سجده می‌رویم و صد مرتبه «شکراً لله» می‌گوییم. بعد از آن سر از سجده برداشته می‌گوییم: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ وَحَدِّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّكَ وَاحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ». و باز به سجده رفته و صد مرتبه «الحمد لله» و صد مرتبه «شکراً لله» می‌گوییم. در ثواب این نماز آمده است: کسی که این نماز را بخواند، مانند کسی است که در غدیر خم با پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بیعت کرده، و ولایت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را پذیرفته باشد، و در درجه صادقین خواهد بود....

بقیه آداب روز عید غدیر به طور خلاصه عبارت‌اند از: روزه گرفتن که برابر با صد حج و عمره است و امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روزه روز غدیر معادل شصت ماه روزه داری است.^۱ غسل کردن، عقد برادری خواندن با برادران دینی و رفتن به زیارت آن‌ها، لباس نوپوشیدن، هدیه دادن، به چهره دیگران لبخند زدن، تبریک گفتن و بسیار صلوات فرستادن، و از همه مهم‌تر زیارت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ از دور

۱. اصول کافی: ج ۴، ص ۱۴۸

و نزدیک، و گفتن جمله «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأُمَّتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ» در هنگام دید و بازدید دوستان اهل بیت با یکدیگر.

و یکی دیگر از مهم‌ترین سنت‌هایی که لازم است روز عید غدیر احیا شود، سنت اطعام و افطار روز غدیر است. در روایات آمده است: هرکس یک نفر را در این روز اطعام کند، مانند آن است که تمام انبیاء و اولیاء را اطعام نموده و صدها هزار نفر را پذیرایی کرده است. قطعاً برپایی مجالس غدیر و رعایت این آداب مصداق کامل احیاء امر و ولایت است. امام صادق علیه السلام در حق کسانی که این امور را توجه دارند دست‌هایشان را بلند کرده و دعا نمودند: «رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا. يَعْنِي خَدَا رَحْمَتَ كُنْدِ هِرْكَهْ أَمْرَمَا رَا زَنْدَه كُنْد»^۲ با چنین کارهایی که خود اهل بیت علیهم السلام دستور داده‌اند می‌توان بخشی از مظلومیت غدیر و صاحب غدیر را جبران کرد.

۱. مفاتیح الجنان: آداب روز عید غدیر.

۲. الاختصاص، ص ۲۹.

| ۱۴ |

آمدن عذاب الهی بر منکر غدیر

پس از مراسم بیعت گرفتن از مردم برای امیرالمؤمنین علیه السلام در غدیر خم باز هم پیامبر صلی الله علیه و آله فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام را بیان می فرمودند تا این که بعضی از منافقین برآشفته شدند. و در این میان حارث بن نعمان فهري با پیامبر درستی کرد و گفت: وقتی تو رسول الله باشی و علی جانشین تو و فاطمه دخترت بهترین زنان عالم و حسن و حسین سید جوانان اهل قریش، پس برای قریش چیزی باقی نگذاشته‌ای!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: این کار را خدا کرده نه من! حارث گفت: آیا این کار امروز هم از طرف خدا بود، یا از طرف خودت؟

پیامبر صلی الله علیه و آله قسم خوردند و فرمودند: همه این‌ها از طرف خداست. در جواب حارث سخنان کفرآمیزی گفت و پیامبر صلی الله علیه و آله او را به تقوا و توبه دعوت کردند، اما حارث سررا به سوی آسمان بلند کرد و گفت: خدایا، اگر محمد راست می‌گوید، سنگی بر ما ببار و اگر دروغ می‌گوید، عذابی بر او نازل کن!

پیامبر ﷺ فرمودند: یا توبه کن، یا از پیش ما برو. گفت: راه سوّمی هم هست و آن این که در امر خلافت برای قریش نصیبی قرار بدهی.

پیامبر ﷺ فرمودند: این کار دست من نیست. حارث هم گفت: توبه نمی‌کنم، ولی از حضور تومی‌روم! حارث برخاست و رفت. وقتی از پیامبر ﷺ دور شد، پرنده‌ای در آسمان ظاهر شد و سنگ ریزه‌ای بر سر او رها کرد که سرش را سوراخ و از انتهای بدنش خارج شد و ابرسیاهی در آسمان برقی زد و بدن او را سوزاند آنگاه این آیه نازل شد:

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ؛ درخواست کننده‌ای غذایی را که واقع شدنی است درخواست کرد. آن عذاب که ویژه کافران است و بازدارنده‌ای ندارد و از طرف خدایی است که صاحب آسمان‌ها (و درجات) است!

این جریان به روشنی بیان می‌کند که امامت امری انتصابی و از طرف خداست؛ مردم و حتی وجود مقدّس پیامبر ﷺ در آن نقشی ندارند. قرآن می‌فرماید:

مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا؛ آنچه پیامبر (از طرف خدا) هر چه دستور می‌دهد قبول کنید و از آنچه نهی می‌کند بپرهیزید.^۲

۱. سوره معارج: آیه ۱.

۲. سوره حشر: آیه ۷.

همچنین می فرماید:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۖ

یعنی پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از روی هوای نفسش چیزی نمی گوید. هرچه بگوید از طرف خداست و بر او وحی شده است. یعنی همه گفتار و کردار و احوالات آن حضرت تحت امر خداست و او پیام آوری صادق و امین است و خود نیز تسلیم امر خداست! و اُمَّت باید تسلیم او باشند.

| ۱۵ |

عید ادیان آسمانی

عید غدیر، در روایات به عنوان «عید الله الاکبر»، یعنی بزرگ‌ترین عید خدا معرفی شده است. و احادیث زیادی حاکی از آن است که تمام انبیا علیهم‌السلام در هجده ذی‌الحجه وصی خود را معرفی می‌کردند و از طرف خدای متعال مأمور بودند تا آن روز را عید بگیرند. بنابراین، عید غدیر فقط عید مسلمانان نیست، بلکه عید تمام پیروان ادیان آسمانی است و همه باید این روز را جشن بگیرند و آن را گرمی بدارند. همه انبیاء به جانشینان خود دستور می‌دادند که هجده ذی‌الحجه را عید گرفته و به احترامش روزه بگیرند. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند: عید غدیر بالاترین عیدهای امت من است.

امام صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند هیچ پیامبری را نفرستاده، مگر این‌که این روز را عید گرفته و حرمت آن را نگه داشته است.

امام رضا علیه‌السلام فرمودند: روز غدیر روز عید اهل بیت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است. هرکس این روز را عید بگیرد، خداوند

مالش را زیاد می‌کند.

در این روز حضرت موسی علیه السلام، هارون علیه السلام را به عنوان شریک در رسالت برگزید.

در این روز حضرت عیسی علیه السلام جانشینی حضرت شمعون را اعلام کرد.

در این روز حضرت موسی علیه السلام، یوشع بن نون را به عنوان وصی خود تعیین نمود.

در این روز حضرت سلیمان علیه السلام، عاصف بن برخیا را وصی خود قرار داد.

در این روز حضرت آدم علیه السلام خدا را به پنج نور مقدس قسم داد و توبه‌اش پذیرفته شد.^۱

در این روز آتش بر حضرت ابراهیم علیه السلام سرد شد و نمرودیان شکست خوردند.

در این روز حضرت موسی علیه السلام بر جادوگران فرعون پیروز شد. پیامبر صلی الله علیه و آله در این روز در میان اصحاب خود عقد برادری اجرا نمود و علی علیه السلام را برادر خویش قرار داد.

کشتی حضرت نوح علیه السلام در این روز برکوه جودی استقرار یافت^۲ و جالب این که، مراسم عید غدیر که در سال دهم هجری سه روز برگزار شد، با روزهای پایانی سال شمسی و عید نوروز نیز مطابق بوده است.

۱. عوالم: ج ۱۵، ص ۲۰۹ تا ۲۲۰.

۲. همان.

سایر مناسبت‌های ۱۸ و ۱۹ ذی الحجّة

آغاز حکومت ظاهری امیرالمومنین علیه السلام

پس از ۲۵ سال که از غدیر خم و اعلام جانشینی امیرالمومنین علیه السلام گذشت، اکنون در ۱۸ ذی الحجّه سال ۳۵ هجری مردم خسته از بی عدالتی و ظلم و تحریف دین و انحراف مسلمین، به خانه امیرالمومنین علیه السلام هجوم آوردند و با اصرار فراوان با آن حضرت به عنوان خلیفه رسول الله صلی الله علیه و آله بیعت نمودند و در نتیجه حکومت ظاهری ایشان نیز در این تاریخ آغاز گردیده است.

نجات کشتی نوح علیه السلام و توجه به حدیث سفینه

به نقل تاریخ سرانجام کشتی نوح پس از روزها سیرو سفر بر روی آب روز ۱۸ ذی الحجّه بر کوه جودی قرار گرفت و تنها هر که درون آن کشتی بود نجات پیدا کرد! بررسی این واقعه و فهمیدن ابعاد آن از این جهت مهمّ است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نیز مکرر فرمودند جایگاه اهل بیت من در میان اُمّت من مانند کشتی حضرت نوح در امت اوست هر کس به اهل بیت من پیوندد همچون مسافران کشتی حضرت نوح نجات یابد و هر کس تخلف ورزد در دریای گمراهی غرق شود!

ازدواج نور با نور

مطابق برخی روایات روز عقد حضرت صدیقه طاهره و امیرالمومنین علیه السلام در اول ذی الحجه بوده و آغاز زندگی مشترک این دو گوهرهستی روز ۱۹ ذی الحجه بوده است. هرکس به خواستگاری حضرت زهرا علیه السلام می رفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمودند: «أمرها علی الله» امر ازدواج حضرت زهرا به دست خداست.^۱ این خبر همه جا منتشر گردید در سال دوم هجری ناگهان مردم متوجه شدند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله حضرت زهرا علیه السلام را به همسری علی علیه السلام در آورده است؛ پرسیدند یا رسول الله شما می فرمودید امر ازدواج او به دست خداست؟! پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند آری، وحی آمد که «زَوْجِ التُّورِ بِالنُّورِ» (نور را به زوجیت نور درآور) یعنی امر شدم تا، زهرا علیه السلام را به همسری علی علیه السلام در آورم.^۲

۱. بحار الانوار ج ۴۳، ص ۱۴۵.

۲. همان: ص ۱۲۳.

| ۱۶ |

ميلاد امام موسی بن جعفر علیه السلام

عدهٔ زیادی از مورخین و محدثین ولادت با سعادت امام موسی بن جعفر علیه السلام را در دههٔ آخر ذی الحجه می‌دانند نه هفتم صفر! و سال‌هاست در هفتم صفر (که برخی آن را میلاد می‌گیرند) حوزه‌های علمیه مجلس سوگواری برای امام حسن مجتبی علیه السلام برگزار می‌کنند و آن روز را روز شهادت میدانند حتی حرم مطهر امام موسی بن جعفر علیه السلام به همین عنوان سیاه پوش می‌شود. علاوه ماه صفر ماه سوگواری‌های پی در پی اهل بیت علیهم السلام و ایام اسارت اهل و عیال امام حسین علیه السلام است و فرصت مناسبی برای شادی نیست تا ما بعنوان ولادت آن حضرت در هفتم صفر مراسمی برپا کنیم.

ابوبصیر می‌گوید: با امام صادق علیه السلام از سفر حج بر می‌گشتیم، در بین راه در منزلی به نام «ابواء» امام صادق علیه السلام خبر ولادت فرزندشان امام موسی بن جعفر علیه السلام را اعلان کرده و اظهار خوشحالی زیادی نمودند. روی این حساب در سال‌های اخیر صدا و سیما،

تقویم‌ها، و مؤسسات فرهنگی کشور هماهنگ شده و ولادت آن حضرت را بیستم ماه ذی‌الحجّة ثبت کرده‌اند. انشاءالله ما هم با برپایی مجالس جشن و سرور در شب ولادت آن حضرت از هدایای مادی و معنوی آن بزرگوار بهره‌مند شویم و با مهرورزی و ارادت به ایشان مشمول دعا‌های خیر آن حضرت باشیم؛ وهفتم صفر را مطابق عده‌ای از روایات و قول جمعی از مؤرخین سالروز شهادت امام حسن مجتبی‌علیه‌السلام بدانیم و انجام وظیفه کنیم.

با سرمایه محبت می‌توان این قطره‌ها را به دریای بی‌کران آن عباد صالح خدا ملحق کرد. «قطره چون واصل به دریا می‌شود، دریا می‌شود.»

| ۱۷ |

نازل شدن آیهٔ اُولی الامر

پیامبر اکرم ﷺ از همه زمینه‌های مساعد برای معرفی حضرت علی علیه السلام استفاده می‌کردند تا حجت برای همگان تمام باشد. در گزارش حدیث بساط وارد شده است که پس از برگشت امیرالمومنین علیه السلام و بعضی اصحاب از سفر آسمانی به سوی اصحاب کهف آیهٔ اولوالامر نازل شد و این اتفاق در روز ۲۱ ذی الحجة الحرام بوده است خداوند در این آیه می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

ای اهل ایمان! از خدا اطاعت کنید و [نیذا] از پیامبر و صاحبان امر خودتان [که امامان از اهل بیت‌اند و مانند پیامبر دارای مقام عصمت می‌باشند] اطاعت کنید. و اگر درباره چیزی نزاع داشتید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید آن

را [برای فیصله یافتنش] به خدا و پیامبر ارجاع دهید، این [ارجاع دادن] برای شما بهتر و از نظر عاقبت نیکوتر است

نکات آیه اولوالامر:

در این آیه خداوند اطاعت پیامبر و اولوالامر را در ردیف اطاعت خودش قرار داده است و اطاعت اولوالامر را هم سنگ با اطاعت از خدا و رسول خدا قرار داده است و چون این اطاعت مطلق است یعنی همه امت موظفند بی چون و چرا از اولوالامر اطاعت کنند! پس باید اولوالامر مانند رسول خدا معصوم باشد در نتیجه اولوالامر فقط شامل دوازده امام از اهل بیت پیامبر علیهم السلام جمعین می شود. که عصمت، علم، طهارت و کمالات عالیه ایشان نزد همگان ثابت است.

در ادامه آیه اولوالامر می فرماید: در صورتی که بین شما اختلافی ایجاد شد اگر ایمان به خدا و روز قیامت دارید آن را به خدا و رسول خدا ارجاع دهید! مهمترین مسئله اختلافی بحث خلافت و امامت پس از پیامبر است و در این مسئله باید حتماً به خدا و رسولش مراجعه شود و اگر مراجعه شود جز حقانیت اهل بیت علیهم السلام چیز دیگری به دست نخواهد آمد. از امام صادق علیه السلام سوال شد مراد از اولوالامر چه کسانی هستند؟ آیا هر صاحب علم و مقامی را شامل می شود؟ امام

نازل شدن آیه اُولی الامر | ۷۹

صادق علیه السلام فرمودند خیر بلکه مخصوص ما اهل بیت است.^۱
و همچنین مصادیق اولوالامر را امام رضا علیه السلام مشخص
فرموده‌اند، از امیرالمومنین سپس امام حسن و امام
حسین علیه السلام تا امام زمان حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف نام برده
است.^۲

---

۱. تفسیر فرات کوفی: ص ۶۰۱.

۲. کافی: ج ۲، ص ۲۱.

واقعۀ هَرشِی و توطئۀ ترور پیامبر ﷺ

پیامبر اکرم ﷺ سه روز پس از غدیر، یعنی شب بیست و دوم ذی الحجة به سمت مدینه حرکت کردند. منافقین که آمدن پیامبر اکرم ﷺ را به مدینه برای خود خطرناک می‌دانستند و می‌ترسیدند که مبادا آن حضرت پیام غدیر را در مدینه بازگو کند و راه را بر آنان ببندد، تصمیم گرفتند پیامبر خدا ﷺ را قبل از رسیدن به مدینه به قتل برسانند تا به خیال خود امامت و خلافت را از مسیر خود منحرف سازند. به همین علت در کوه‌های «هرشی»، بین راه مکه و مدینه پنهان شده و در مسیری که باید شتر پیامبر ﷺ از آنجا عبور می‌کرد و دارای پرتگاهی بود قرار گرفتند تا در فرصت مناسب نقشه شوم خود را با رم دادن مرکب پیامبر ﷺ و یا حمله به آن حضرت پیاده کنند.

جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام نازل شد و به پیامبر ﷺ عرض کرد: چهارده نفر در گردنۀ هرشی کمین کرده‌اند تا شتر شما را رم بدهند. پیامبر اکرم ﷺ عده‌ای از نزدیکان را خبر کرده و تدابیر امنیتی را اعمال نمودند.

یکی از یاران مهار شتر حضرت را در دست گرفته و به پیش می‌رفت. هنگامی که به گردنه‌های کوه هرشی رسیدند، منافقین سعی کردند با پرتاب سنگ‌ها و ابزارهای خود شتر پیامبر ﷺ را رم بدهند که پیامبر اکرم ﷺ نهیب زدند و فرمودند: آرام باش بر تو چیزی نیست. از این رو مرکب آرام گرفت و به راه خود ادامه داد.

آنگاه عمّار و حذیفه شمشیرهای خود را کشیده، به دنبال منافقین رفتند و آنان با مشاهده این شرائط پا به فرار گذاشتند اما در آسمان رعد و برقی زده شد و چهره آن‌ها معلوم گشت و توسط همراهان حضرت شناسایی شدند و حضرت نیز همه آنها را دیدند و شناختند.^۱

وقتی پیامبر اکرم ﷺ وارد مدینه شد و به نماز ایستاد منافقین آمدند و در صف‌های نماز جای گرفتند حضرت پس از نماز رو به نمازگزاران نموده، فرمودند: به خدا قسم شما را می‌شناسم و می‌توانم از بین جمعیت شما را بیرون کشیده گردن بزنم! اما می‌ترسم آیندگان بر من عیب بگیرند که پیامبر اسلام ﷺ وقتی کارش سرو سامان پیدا کرد اطرافیان خود را گردن زد!! در نتیجه منافقین رسوا و توطئه آن‌ها خنثی گردید. از آن پس اصحاب حذیفه را منافق شناس می‌دانستند، اما پیامبر اکرم ﷺ حذیفه را از افشای منافقین و بردن نام آنان منع کرده بودند!

| ۱۹ |

نازل شدن آیه ولایت

روز ۲۴ ذی الحجه قبل از سال هفتم هجرت، عبدالله بن سلام با تعدادی از اقوامش که همگی قبلاً یهودی بودند و به تازگی مسلمان شده بودند، خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسیدند. عبدالله به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: ای پیامبر، حضرت موسی علیه السلام وقتی می خواست از دنیا برود، یوشع بن نون را وصی خود قرار داد. شما نیز وصی و جانشین و امام بعد از خودتان را برای ما معرفی فرمایید.

در این هنگام جبرئیل علیه السلام نازل شد و این آیه را خدمت رسول خدا عرضه داشت:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ؛ صاحب اختیار
و سرپرست شما (مؤمنین) فقط خدا و رسول خدا
و آن مؤمنانی هستند که نماز را به پا می دارند و در
حال رکوع انفاق می کنند!

پس از دریافت آیه پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: همه به پا خیزید

تا به سمت مسجد حرکت کنیم. وقتی به مسجد رسیدند، دیدند فقیری از مسجد خارج می‌شود. پیامبر ﷺ پرسیدند: آیا در مسجد کسی به تو چیزی داد؟ فقیر گفت: بلی، این انگشتر را یکی از مؤمنین به من داد!

حضرت سؤال کردند: چه کسی آن را به توداد؟ عرض کرد: آن مردی که در حال نماز خواندن است. حضرت سؤال کردند: در چه حالتی بود که انگشتر را به توداد؟ او جواب داد: در حالت رکوع بود. پیامبر اکرم ﷺ تکبیر گفتند و با تکبیر ایشان اهل مسجد تکبیر گفتند. بعد فرمودند: «عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَلِيُّكُمْ بَعْدِي» «علی بن ابی طالب پس از من سرپرست و صاحب اختیار شماست»^۱.

نکات:

۱- بر طبق این آیه است که پیامبر اکرم ﷺ فرمودند: «عَلِيٌّ مِنِّي وَأَنَا مِنْ عَلِيٍّ وَهُوَ وَلِيُّكُمْ بَعْدِي» یعنی علی از من است و من از علی او بعد از من صاحب اختیار شماست^۲.

۲- در این آیه خداوند با کلمه «إِنَّمَا» ولایت و سرپرستی خلق را در خودش و رسولش و امیرالمؤمنین عَلِيٌّ منحصر کرده است. زیرا نشانه‌هایی که در آیه شریفه آمده تنها با علی عَلِيٌّ سازگار است.

۳- ولایت خدا و رسول خدا ﷺ و امیرمؤمنان عَلِيٌّ در این آیه در یک ردیف قرار گرفته است. یعنی ولایت حضرت

۱. وسائل الشیعه: ج ۹، ص ۴۷۹.

۲. مسند احمد حنبل: ج ۵، ص ۱۷۱.

علی عَلَيْهِ السَّلَامُ همان ولایت خدا و ولایت رسول خداست.
۴- این آیه نیز خود دلیلی بر عصمت امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ است؛ زیرا ولایت مطلقه و سرپرستی همه امت را برای ایشان اثبات می‌کند؛ و تنها از کسی که معصوم است می‌توان به طور کامل مانند پیروی کردن از خدای متعال پیروی کرد. کلمه «آتما» می‌رساند که انتخاب و انتصاب سرپرست امت فقط از طرف خداست و بدون امر خدا هیچ‌کس بر دیگری ولایتی ندارد. چرا که می‌فرماید: این است و جز این نیست که سرپرست شما مؤمنین فقط خدا و رسول خدا و آن مؤمنانی هستند که در حال رکوع زکات داده‌اند و پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مصداق آن را معرفی فرمودند که علی عَلَيْهِ السَّلَامُ است! شیعه و سنی شأن نزول این آیه را در مورد امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ ذکر نموده‌اند^۱. بنابراین، این آیه شریفه نیز دلیل دیگری بر افضلیت، عصمت و ولایت امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ نسبت به دیگران است.

۱. تفسیر روح المعانی: ج ۶، ص ۱۶۸.

| ۲۰ |

نازل شدن آیه مباهله

یکی از اعیاد مهمّ مسلمانان عید بزرگ مباهله است. در این عید بزرگ، خدای متعال مهم‌ترین آیه‌ای که در فضیلت اهل بیت علیهم‌السلام است را نازل فرمود که به آیه مباهله معروف است.

جریان مباهله این‌گونه بود که در سال نهم هجری، پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم به امر خداوند، مردم نجران را به اسلام دعوت کردند و آنان را مخیر نمودند که یا مسلمان شوند، یا مالیات بدهند.

کشیشان و بزرگان مسیحی نجران با یکدیگر مشورت کردند و هشتاد و هشت نفر از نخبگان خود را برای تحقیق به مدینه فرستادند. آنان می‌گفتند: عیسی پسر خداست؛ چون پدر ندارد.

خداوند وحی فرستاد که حضرت آدم علیه‌السلام نه پدر داشت و نه مادر؛ (پس چرا او را فرزند خدا نمی‌دانید؟!). بحث‌های زیادی بین آن‌ها واقع شد و نجرانیان در همه این مباحث شکست خوردند. در آخر پیشنهاد دادند که بیایید مباهله

کنیم. یعنی شما به ما و ما به شما نفرین کنیم تا هرکس باطل است، به عذاب الهی گرفتار و رسوا شود!
در این هنگام آیه مباهله نازل شد و این پیشنهاد پذیرفته شد و یک روز برای مباهله معین گردید. قرآن در این باره می‌فرماید:

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ؛ پس هرکس با تو در باره خدا و دین خدا بحث کند، بعد از آن که از طرف خدا برای تو علم حاصل شده، به آن‌ها بگو: بیایید ما فرزندانمان را و شما هم فرزندانمان را، ما زن‌هایمان را و شما هم زن‌هایمان را، ما خودمان را و شما هم خودتان را دعوت کنید و سپس مباهله کنیم و لعنت خدا را بر دروغ‌گویان قرار دهیم!

روز مباهله، یعنی بیست و چهارم ذی‌الحجه، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با امیرالمؤمنین و حضرت زهرا و امام حسن و امام حسین عَلَيْهِمُ السَّلَام برای مباهله حاضر شدند و نجرانیان که با جمعیت زیادی آمده بودند متوجه شدند که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آن قدر به حقانیت خویش اطمینان دارد که بهترین و نزدیک‌ترین عزیزان خود را برای مباهله آورده است!

از طرفی چهره‌های نورانی آن وجود مقدس و اهل بیتش را که مشاهده کردند، به خود لرزیدند؛ و آثار عذاب الهی را مشاهده کردند و ترسیدند و از مباحله منصرف شدند، عده‌ای از آنان نیز مسلمان شده و بقیه به دادن جزیه و مالیات راضی شدند و این پیروزی بزرگ مسلمانان بر مسیحیان زبان زد خاص و عام گردید^۱.

در این آیه به اعتراف مفسران شیعه و سنی، خداوند امام حسن و امام حسین علیهما السلام را فرزندان پیامبر صلی الله علیه و آله معرفی کرده و امیرالمؤمنین علیه السلام را نفس نفیس و جان پاک و شریف پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله معرفی فرموده است. و این فضیلت به فرموده امام رضا علیه السلام بزرگترین فضیلت قرآنی حضرت علی علیه السلام است^۲ و در کتاب‌های اهل سنت هم به عنوان یکی از بزرگترین فضیلت‌های امیرالمؤمنین علی علیه السلام است^۳. یعنی تمام فضائل پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به جز سمت نبوت برای حضرت علی علیه السلام نیز ثابت است! چنانکه خود آن حضرت مکرر به این مطلب تصریح فرموده‌اند!

۱. نورالتقلین: ج ۱، ص ۳۴۸.

۲. الفصول المختاره شیخ مفید رحمته الله، ج ۱، ص ۱۶؛ بحار الانوار، ج ۱۰، ص ۳۴۰.

۳. تفسیر در المنثور: ج ۲، ص ۶۸.

| ۲۱ |

حدیث کساء

ماجرای حدیث کساء به طور متفاوت و در چندین مکان تکرار شده است. یک مورد آن بعد از جریان مباحله، یعنی همان سال نهم هجری، اواخر ماه ذی الحجه است که پیامبر و اهل بیت علیهم السلام در زیر جامه‌ای قرار گرفتند و آیه تطهیر نازل شد. مرتبه دیگر در خانه حضرت زهرا علیها السلام تکرار شد که حضرت زهرا علیها السلام می‌فرمایند: روزی پدرم بر من وارد شده و فرمودند: «احساس ضعف می‌کنم. جامه‌ای برایم بیاور.» آوردم و ایشان خود را پوشاند، درحالی که صورتشان می‌درخشید. اندکی که گذشت فرزندم حسن علیه السلام آمد و سؤال کرد: بوی خوشی به مشامم می‌رسد. گفتم: بله، بوی جدّ توست. او رفت و به پیامبر صلی الله علیه و آله سلام کرد و کنار ایشان زیر کساء قرار گرفت. سپس فرزندم حسین علیه السلام آمد و به همان ترتیب او نیز کنار جدّ خود قرار گرفت.

سپس امیرالمؤمنین علیه السلام آمدند و ایشان نیز به زیر کساء رفت. من نیز اجازه گرفته و کنار آن‌ها زیر کساء نشستم. آن‌گاه پیامبر دو طرف کساء را گرفته و به سمت آسمان اشاره کرده و فرمودند: «خدایا، این‌ها اهل بیت من هستند،

گوشت و خون آن‌ها گوشت و خون من است و...»
خداوند فرمود: ای ملائکه، من هستی را نیافریدم، مگر
به خاطر محبت این پنج نفر. جبرئیل پرسید: آن‌ها چه
کسانی هستند؟ خداوند فرمود: «هُم فَاطِمَةُ وَأَبُوهَا وَبَعْلُهَا
وَبَنُوهَا؛ فاطمه است و پدر فاطمه، فاطمه است و شوهر
فاطمه، فاطمه است و پسران فاطمه».

جبرئیل از خدا و رسول خدا اجازه گرفت و با افتخار وارد
کسآء شد و گفت: خداوند می‌فرماید:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ
يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا؛ خدا اراده قطع می‌فرموده که شما
اهل بیت از هرگونه آلودگی و نقصی به طور کامل
پاک و مطهر باشید.

و فرمودند: هرکس این داستان را در محفلی بیان
کند، خداوند رحمت و غفران خود را نازل می‌کند. و اگر
اندوه‌گینی در آنجا باشد، اندوه او را برطرف می‌کند و
حاجات او را برآورده می‌سازد.

سندهای این حدیث، سند‌های معتبری است که در
جای خود به آن پرداخته شده است و علمای شیعه و سنی
بر آن‌ها اعتماد کرده و پیوسته این حدیث را به گونه‌های
مختلف نقل کرده‌اند و یاد آوری این حدیث را وسیله نزول
رحمت الهی می‌دانند.

مرحوم آیت الله بهالدینی و مرحوم آیت الله بهجت
پیوسته به قرائت این حدیث سفارش می‌فرمودند.

| ۲۲ |

نازل شدن آیه تطهیر

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مکرر و به مناسبت‌های مختلف آیه تطهیر را برای مردم قرائت کرده‌اند. مفسرین، نزول این آیه را در بیست و چهارم ذی الحجه دانسته‌اند. این آیه سند بسیار مهمی در بیان عصمت و عظمت اهل بیت علیهم‌السلام است.

خداوند در بخشی از آیه ۳۳ سوره احزاب می‌فرماید:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا؛ خداوند اراده قطعی فرموده که شما اهل بیت از هرگونه آلودگی و نقصی به طور کامل پاک و مطهر باشید.

یعنی شما اهل بیت به اراده و خواست قطعی خدا در عالی‌ترین درجه کمال و طهارت قرار داده شده‌اید.

نکات آیه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:

يَا عَلِيُّ هَذِهِ الْآيَةُ نَزَلَتْ فِيكَ وَ فِي سِبْطِي وَ الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِكَ؛ ای علی، این آیه در باره تو و دو نوه من حسن و حسین و پیشوایان از فرزندان تو نازل شده است.

لفظ «یُرید» و «لِیْذْهَب» و «یُطْهَرُکُمْ» همه صیغه مضارع اند و دلالت بر استمرار و دوام این اراده و این کمال و این طهارت از جانب خداوند دارند. کلمه «یطهرکم» بر طهارتی مطلق دلالت می‌کند که از حد فکرهای ما بیرون است. یعنی نهائی ترین درجه پاکی و طهارت!

این آیه دلالت کاملی بر افضلیت اهل بیت علیهم السلام نسبت به دیگران دارد. عصمتی که از این آیه اثبات می‌شود، فوق عصمت دیگر انبیاء و اولیاست؛ زیرا معنایش طهارت کامل از هرگونه آلودگی و نقصی است. یعنی اهل بیت علیهم السلام در عالی ترین حد کمال و طهارت و عصمت قرار داده شده‌اند! و مظهر عصمت و عظمت حضرت حق می‌باشند!

خداوند این کرامت را با علم و حکمت بی‌انتهاش فقط به چهارده معصوم علیهم السلام عنایت کرده است و در این زمینه هیچ‌کس با آن‌ها شریک نیست؛ نه ملک مقرب و نه نبی مرسل و نه بنده مؤمنی.

و برای آن‌که این آیه شریفه را کسی به نفع دیگران تفسیر و مصادره نکند، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله دست‌کم شش یا نه ماه هر روز صبح قبل از نماز صبح مقابل در خانه حضرت علی علیه السلام و حضرت زهرا علیهما السلام می‌ایستاد و دستانش را به دو طرف در خانه قرار می‌داد و آیه تطهیر را قرائت می‌کرد و می‌فرمود: «الصَّلَاةُ رَحْمَةٌ مِّنْ اللَّهِ» (یعنی آماده برپایی نماز شویدای خاندان عصمت و طهارت!) تا همه بدانند این آیه شریفه در حق اهل این خانه نازل شده است.

| ۲۳ |

نازل شدن سوره «هل أتى»

در سال ششم هجری، امام حسن و امام حسین علیهما السلام بیمار می‌شوند. پیامبر صلی الله علیه و آله با جمعی از اصحاب از امام حسن و امام حسین علیهما السلام عیادت می‌کنند و به امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمایند: اگر برای فرزندان نذری کنی، خداوند آن‌ها را شفا خواهد داد.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: سه روز برای شفای آن‌ها روزه خواهم گرفت. حضرت زهرا علیها السلام نیز همان نذر را نیت کردند. امام حسن و امام حسین علیهما السلام و فضّه خادمه نیز گفتند: ما هم سه روز، روزه خواهیم گرفت. چیزی نگذشت که خداوند آنان را شفا داد و آن‌ها شروع به روزه گرفتن کردند.

حضرت علی علیه السلام از یکی از همسایگان مقداری جو قرض گرفتند و حضرت زهرا علیها السلام با دست خود یک سوم آن جوها را آرد کردند. و آردها را خمیر کرده و پنج قرص نان پخته و برای افطار در سفره قرار دادند.

هنگام افطار مسکینی در خانه رازد و تقاضای کمک کرد. آنان یکی پس از دیگری نان‌های خود را به مسکین دادند و

تنها با آب افطار کردند.

روز دوم حضرت زهرا علیها السلام یک سوم دیگر از آردها را خمیر کرده و نان پختند. هنگام افطار یتیمی به در خانه ایشان آمد و تقاضای کمک کرد. حضرات نان‌ها را به یتیم دادند و خود با آب افطار کردند.

روز سوم نیز همان اتفاقات افتاد و هنگام افطار اسیری آمد و همان تقاضا را کرد و آنان تنها غذای خود یعنی همان نان‌ها را به او دادند و باز با آب افطار نمودند!

پس از آن سه روز یعنی روز ۲۵ ذی‌الحجّة حضرت علی علیه السلام همراه با امام حسن و امام حسین علیهم السلام پس از آن سه روز در حالی که آنان از گرسنگی می‌لرزیدند، خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدند.^۱ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: برای من سخت است که شما را به این حالت ببینم. آنگاه پیامبر با آنان همراه شده به خانه ایشان رفتند و دیدند حضرت زهرا علیها السلام که چشمانش از گرسنگی فرورفته بود در محراب عبادت ایستاده است!

پیامبر صلی الله علیه و آله ایشان را مورد محبت قرار دادند. آنگاه جبرئیل نازل شد و به پیامبر اکرم از طرف خدا با داشتن چنین خاندانی تبریک گفت؛ و آیات سوره «دهر» (که نام دیگر آن سوره «انسان» و نام سومش سوره «هل آتی» است) را تقدیم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نمود و برایش قرائت کرد و آنگاه ظرفی

پُر از غذای بهشتی از آسمان برای ایشان آورده شد و آن‌ها میل کردند! علامه امینی در الغدیر این حدیث را به قول ۳۴ نفر از علمای معروف اهل سنت مستند فرموده است! خدای متعال در این سوره از اهل بیت علیهم السلام بسیار تجلیل و تعریف نموده و از آنان با عنوان ابرار، یعنی خوبان خدا و عباد الله، یعنی بندگان خالص خدا یاد کرده است و مخالفین ایشان را کافر نامیده و از کار با اخلاص و پرزحمت ایشان بسیار تمجید نموده و همهٔ نعمت‌های بهشتی و مقامات رفیع آن را به اهل بیت علیهم السلام وعده داده است. همهٔ مفسرین شیعه و جمع زیادی از مفسرین اهل سنت معترف اند که هجده آیهٔ این سوره مبارکه بلکه بیشتر آیات آن در مدینه و دربارهٔ این واقعه و در حق اهل بیت علیهم السلام نازل شده است.^۲

شایسته است در این آیات به شرح و تفسیر این آیات شریفه پرداخته شود انشاء الله.

در این جزوه بنا بر اختصار بوده و لازم است برای دریافت معارف عالیّه این مباحث به منابع اصلی مراجعه شود.

والسّلام علیکم و علی جمیع عباد الله الصّالحین!

قم المقدسه

سید صادق میرشفیعی

۱. تفسیر عیاشی: ج ۱، ص ۱۷۲؛ الغدیر: ج ۳، ص ۱۰۷ تا ۱۱۱.

۲. به شواهد التنزیل حاکم حسکانی مراجعه شود؛ درالمنثور؛ تفسیر کشف.

حَدِيثٌ قَدِيسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَمَّا سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

مسابقه بزرگ پیامک

۱۵ روز شاد و آسما کن

۱۰ تا ۲۵ ذی الحجّة

❀ با جوایز ارزنده: ❀

۱۱۰ سفر مشهد مقدس

۱۱۰ کارت هدیه

۱۴ سفر کرمانی معلی

منبع مسابقه: کتاب «ماه ولایت» نوشته استاد سیدصادق میرشفیعی

مهلت ارسال: ۲۵ ذی حجه (روز پایانی ایام غدیریه) مصادف با ۱۵ شهریور ۱۳۹۷

قرعه کشی مسابقه: ۲۷ ذی حجه مصادف با ۱۷ شهریور ۱۳۹۷

ستاد احیای ایام امامت و ولایت (غدیریه)
WWW.30004135.IR

برنامه تلویزیونی سمت خدا
WWW.SAMTEKHODA.TV3

موسسه حضرت خدیجه سلام الله علیها
WWW.KHADIJE.COM

| * |

پرسشنامه

الف- علت بسته نشدن درب خانه امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیها السلام در ماجرای سد الابواب چه بود؟
(۱) امرخدا این بود.

(۲) ایشان نفس و جان پیامبر صلی الله علیه و آله بودند.

(۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است.

ب - موضوع پیمان نامه منافقان چه بود و پیامبر صلی الله علیه و آله آن را چه نامید؟

(۱) غصب خلافت - صحیفه ملعونه

(۲) پیمان صلح با مشرکان - صحیفه ملعونه

(۳) غصب خلافت - شجره خبیثه

ج- چرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله حضرت علی علیه السلام را مأمور ابلاغ سوره براءت نمودند؟

(۱) به خاطر پیشنهاد اصحاب

(۲) این کار جزء رسالت پیامبر ص بود و به امر خدا باید

یا خودشان انجام میدادند یا کسی که مانند ایشان باشد

(۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است

د - طبق کدام آیه شریفه پیامبر خدا ﷺ فدک را به حضرت زهرا علیها السلام بخشیدند؟

۱) «قل لا أسئلكم عليه اجراً الا المودة فی القربى» (شوری ۲۳)

۲) «وأت ذی القربى حقه» (اسراء ۲۶)

۳) آیه ولایت (۵۵ مائده)

هـ- روز ۱۵ ذی الحجّة ولادت کدام امام است؟ دو اثر گرانبهای ایشان چیست؟

۱) امام هادی علیه السلام زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریه

۲) امام کاظم علیه السلام زیارت جامعه کبیره و زیارت امین الله

۳) امام باقر علیه السلام زیارت عاشورا و زیارت غدیریه

و- حضرت زهرا علیها السلام در پاسخ به این سؤال چه فرمودند؟ (آیا

پدرتان درباره ولایت علی علیه السلام چیزی فرمودند؟)

۱) فرمودند: چه زود کینه و نفاق خود را آشکار کردید

۲) فرمودند: شگفتا آیا فراموش کردید غدیر خم را؟

۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است

ز- دعای حضرت رسول ﷺ در ۱۷ ذی الحجّة در حق

امیرالمؤمنین علیه السلام چه بود؟ و کدام آیه نازل شد؟

۱) پروردگارا یاری کن علی را - آیه محبت

۲) پروردگارا محبت علی علیه السلام را در دل مؤمنان و هیبت او را

در دل منافقان قرارده - آیه محبت

۳) پروردگارا علی و شیعیانش را رستگار کن - آیه تطهیر

ح- چرا خداوند به تمام پیامبران دستور داده روز ۱۸ ذی الحجة را عید بگیرند؟

(۱) چون این روز بزرگ ترین عید خداوند است (عید الله الأكبر)

(۲) چون در این روز تمام پیامبران الهی مأمور ابلاغ و معرفی وصی و جانشین خود شدند

(۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است

ط- چرا مصداق «أولی الأمر» در آیه شریفه ، فقط اهل بیت علیهم السلام هستند؟

(۱) چون واژه اولی الامر هم ردیف خدا و رسول آمده است؛ و تنها شامل معصومین علیهم السلام می شود.

(۲) چون اطاعت خدا و رسولش و اولی الامر به یک میزان واجب شده؛ و کسی جز ۱۲ امام شایستگی چنین جایگاهی ندارد.

(۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است.

ی- آیه ولایت در شأن چه کسی نازل شد؟ و در چه روزی؟

(۱) اهل بیت علیهم السلام ۲۴ ذی الحجة

(۲) امیرالمؤمنین علی علیه السلام ۲۴ ذی الحجة

(۳) امیرالمؤمنین علی علیه السلام ۱۸ ذی الحجة

ک- به فرموده امام رضا علیه السلام بزرگ ترین فضیلت قرآنی امیرالمؤمنین علیه السلام چیست؟

(۱) آیه ولایت

(۲) آیه مباحله

(۳) آیه تطهیر

۱۰۲ | ماه ولایت (آشنایی با ایام غدیریه)

ل- پیامبر اکرم ﷺ چگونه مصداق آیه تطهیر را تعیین کردند؟

(۱) آن حضرت بین ۶ تا ۹ ماه قبل از هر نماز بردرب خانه امیرالمؤمنین علیه السلام می ایستادند و خطاب به اهل خانه آیه تطهیر را می خواندند.

(۲) کسای خویش را بر حضرت علی، حضرت زهرا و امام حسن و امام حسین علیهم السلام انداختند و فرمودند: خدایا اهل بیت علیهم السلام من اینها هستند.

(۳) گزینه ۱ و ۲ صحیح است.

نحوه شرکت در مسابقه: عدد ۱۲ رقمی به دست آمده را بدون

هیچ علامت و نشانه ای، به سامانه ۳۰۰۰۴۱۳۵ ارسال فرمایید.

مهلت ارسال: تا تاریخ ۲۵ ذی حجه (روز پایانی ایام غدیریه)

مصادف با ۱۵ شهریور ۱۳۹۷

قرعه کشی مسابقه: ۲۷ ذی حجه مصادف با ۱۷ شهریور ۱۳۹۷

سؤال	ل	ک	ی	ط	ح	ز	و	هـ	د	ج	ب	الف
گزینه صحیح												

عدد ۱۲ رقمی به دست آمده را به سامانه ۳۰۰۰۴۱۳۵ ارسال فرمایید. (از چپ به راست)